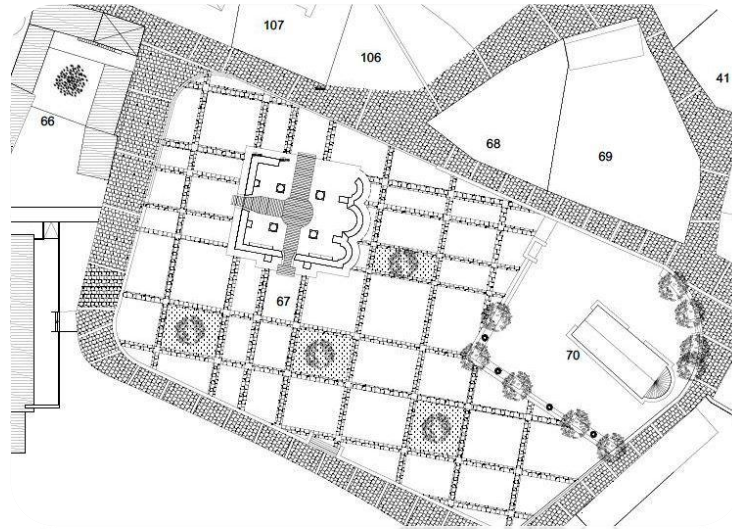

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Τ.Ε

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΙΟΥ ΆΓΙΟΥ ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΚΥΠΡΟΣ)

ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΑΜ: 6331
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΑΝΙΑ ΑΜ: 6515
ΠΑΝΑΓΗ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜ: 6456

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΛΑΓΟΓΙΑΝΝΗ

ΠΑΤΡΑ 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οφείλουμε να ευχαριστήσουμε την σύμβουλο καθηγήτρια του Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας, Κα Δέσποινα Λαγογιάννη, για την πρόταση του θέματος της παρούσας πτυχιακής εργασίας, για την καθοδήγηση της και την συνολική βοήθεια που μας παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης αυτής.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα θέλαμε να αποδώσουμε σε όλα τα στελέχη και τους καθηγητές του τμήματος Πολιτικών Μηχανικών Μορφολογίας και Αναστύλωση του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας, για την σταδιακή πρόσφορα γνώσεων και εμπειριών που μας προσέφεραν κατά την διάρκεια της φοίτησης μας στο ίδρυμα.

Επίσης οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τον τοπογράφο μηχανικό κύριο Χριστό Χ΄ Γιάγκου για την παραχώρηση του απαραίτητου τεχνικού εξοπλισμού και τις πολύτιμες συμβουλές του για την διεκπεραίωση των μετρήσεων.

Τέλος, θέλουμε να πούμε ένα μεγάλο ευχαριστώ στις οικογένειες μας για την ηθική και υλική υποστήριξη και βοήθεια που μας προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πτυχιακή αυτή εργασία αφορά την Ανάπλαση του χωριού Άγιου Σωζομένου και την ανάδειξη των ιστορικών και θρησκευτικών του μνημείων, καθώς και την προστασία του φυσικού του περιβάλλοντος.

Η υπό μελέτη περιοχή τοποθετείται σε απόσταση περίπου 25 χιλιόμετρα νοτιά της πόλης της Λευκωσίας, 3 χιλιόμετρα βορειοδυτικά του μεικτού χωριού Ποταμιά και 5 χιλιόμετρα από τον δήμο Ιδαλίου.

Το χωριό θεωρείται ότι έχει πολιτιστική, τουριστική, ιστορική και θρησκευτική άποψη με κτίσματα τα οποία κατανέμονται σε διαφορετικές περιόδους και φέρουν κατασκευαστικά ή αισθητικά στοιχεία τα οποία τα κατατάσσουν σε ύψιστης ιστορικής, πολιτιστικής και θρησκευτικής σημασίας.

Οι προτάσεις ανάπλασης που παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία δεν έχουν ως στόχο να μεταβάλουν σημαντικά των πυρήνα του χωριού αλλά να σταματήσουν και να προλάβουν τις αλλοιώσεις με τις εργασίες αποκατάστασης και διατήρησης, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη τελικά της αξίας του συνόλου αυτού προσφέροντας στη γύρο περιοχή σαν οργανικό τμήμα της. Αυτές οι προτάσεις χωρίζονται σε τρεις επιμέρους άξονες: την αναστύλωση και επισκευή ενός αριθμού κτηρίων δίνοντας τους νέα χρήση, την διασύνδεση του φυσικού τοπίου με τους πολιτιστικούς πόρους, και την σύνδεση του αγροτουρισμού με τις δραστηριότητες του αγροτικού χώρου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή αυτή εργασία ασχολείται με την Ανάπλαση του χωριού Άγιου Σωζόμενου και την ανάδειξη της θρησκευτικής και ιστορικής του σημασίας.

Μετά τα γεγονότα του 1963 και της τουρκικής εισβολής το 1974 το χωριό εγκαταλείπεται πέφτοντας έτσι σε καθεστώς ερήμωσης και στη συνέχεια έρμαιο της ανεξέλεγκτης λεηλασίας και των βανδαλισμών.

Βασική ιδέα ήταν η αναστύλωση και η αποκατάσταση ενός αριθμού κτηρίων που διατηρούσαν ένα σημαντικό ποσοστό πληροφοριών για την αναστήλωση και αποκατάστασή τους, καθώς και την ανάδειξη έξι μνημείων ιστορικής και θρησκευτικής σημασίας.

Η ανάπλαση του χωριού έγινε η αίτια στο να έρθει στην "επιφάνεια" η μεγάλη αρχαιολογική και ιστορική σημασία της περιοχής όπως και το φυσικής σημασία τοπίο το οποίο συγκαταλέγεται στη λίστα με τις προστατευόμενες περιοχές Natura 2000. Με βάση τα νέα στοιχεία και την θέση που έχει το χωριό στη Μεσαορία της Κύπρου βοήθησαν έκτος από την αναστύλωση και αποκατάσταση των κτηρίων στον καθορισμό νέων χρήσεων όπως την δημιουργία, μουσείων, ξενώνων αγροτουρισμού, την προσθήκη νέων κτηρίων και άλλων εγκαταστάσεων δίνοντας ξανά ζωή στο χωριό.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Το χωριό Άγιος Σωζόμενος βρίσκεται σε απόσταση περίπου 25 χιλιόμετρα νοτιά της πόλης της Λευκωσίας, 3 χιλιόμετρα βορειοδυτικά του μεικτού χωριού Ποταμιά και 5 χιλιόμετρα από τον Δήμο Ιδαλίου.

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Το χωριό πήρε την ονομασία από τον Αγ. Σωζόμενο ο οποίος ήταν ένας από τους τριακόσιους Αλαμανούς¹ Αγίους που έφτασαν στην Κύπρο μετά την κατάκτηση της Παλαιστίνης από τον σουλτάνο της Αιγύπτου Σαλαδίν το 1187 μ.Χ. Ο Άγιος εγκαταστάθηκε εκεί, μέσα στη ριζά ενός κατακόρυφου υψώματος στο οποίο είχε σκάψει με τα ίδια του τα χέρια το ερημητήριο του. Και του οποίου η λατρεία συνδεόταν με την ελπίδα της μεταθάνατο ανάστασης.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η περιοχή του Άγιου Σωζόμενου χαρακτηρίζεται από συνεχόμενη κατοίκηση όπου αρχίζει από την εποχή του χαλκού και τελειώνει το 1963.

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ 2 500 – 1 050 π.Χ.

Η περιοχή του Άγιου Σωζόμενου είναι διάσπαρτη από ευρήματα που ανήκουν στην εποχή του χαλκού. Επισημαίνεται ότι στην περιοχή ανευρέθηκαν μια πληθώρα νεκροταφείων και οχυρών καθώς ένα από αυτά να συγκαταλέγεται στα σπουδαιότερα οχυρά του τέλους της Μέσης και Ύστερης εποχής του χαλκού και το οποίο εντοπίζεται στην περιοχή Νικολήδες. Το οχυρό στους Νικολήδες, εκτείνεται σε μια έκταση 150 τ.μ. Είχε ορθογώνιο σχήμα και ύψος 6 μέτρα. Διέθετε προμαχώνες σε τέσσερα σημεία του. Στα δυτικά του οχυρού εντοπίστηκε αποθηκευτικός χώρος και στην περιφέρεια του οι κατοικίες των στρατιωτών.

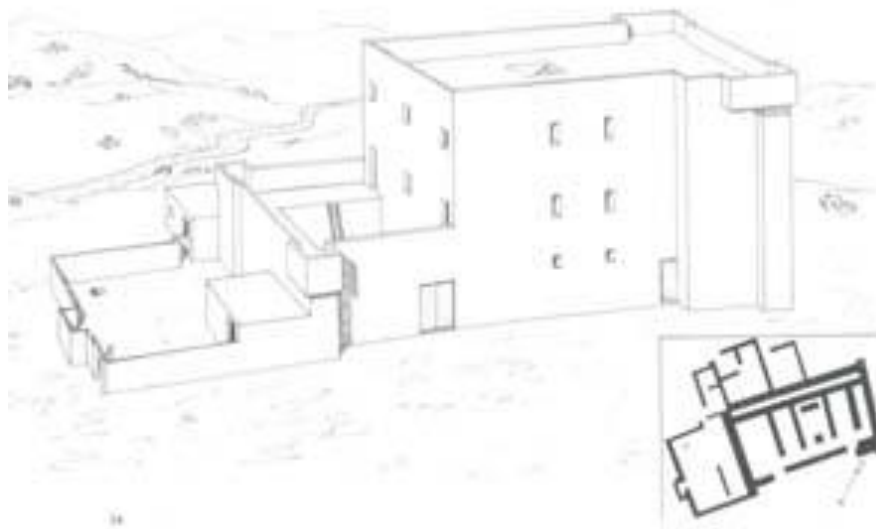
Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περιοχή της τοποθεσίας Κακοσκάλι, ανοίχτηκε ένα τετράγωνο (το Kak 01) στο οποίο διακρίθηκαν δεκατέσσερα διαφορετικά ιζηματογενή στρώματα . Τα

¹ Αλαμάνοι, άγιοι Ομάδα κληρικών και λαϊκών που ασκήτεψαν στην Κύπρο και ανακηρύχθηκαν άγιοι από την Εκκλησία στα τέλη του 12ου ή στις αρχές του 13ου αι. Ήταν περίπου 300, αλλά γνωρίζουμε μόνο τα ονόματα των 67. Οι πληροφορίες για την εθνικότητα και τον χρόνο κατά τον οποίο ασκήτεψαν είναι συγκεχυμένες και αντιφατικές. Πιθανότερη, πάντως, φαίνεται η άποψη πως οι άγιοι αυτοί ήταν Έλληνες μισθοφόροι, ακόλουθοι του Γερμανού αυτοκράτορα Κονράδου Γ' (γι' αυτό και ονομάστηκαν Αλαμανοί) που πήραν μέρος στη Β' Σταυροφορία (1147-1149). Μετά το τέλος της σταυροφορίας, επιστρέφοντας στις πατρίδες τους, ναυάγησαν στην Πάφο της Κύπρου, όπου και παρέμειναν ασκητεύοντας (και θαυματουργώντας) στις ερημιές του νησιού.

στρώματα 2,3 και 4 είναι πλούσια σε αρχαιολογικά ευρήματα, κυρίως μεγάλο αριθμό κεραμικής του τύπου Λευκής ακόσμητης της ύστερης εποχής του χαλκού. Προς το παρόν, η κεραμική χρονολογείται στα τέλη της Μέσης Εποχής του χαλκού. Η κεραμική στα ψηλότερα στρώματα χρονολογείται στην Κύπρο- Γεωμετρική Εποχή (1 050-750 π.Χ) .

Φαίνεται ότι υπήρχε για ακόμη μια φορά ένα μεγάλο και αστικό κέντρο της ύστερης εποχής του χαλκού το οποίο βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την περιοχή όπου ιδρύθηκε η σημαντική πόλη – βασίλειο του Ιδαλίου στην πρώτη χιλιετία.

Επίσης, το γεγονός ότι φαίνεται να υπάρχουν σημαντικά κοινά στοιχεία μεταξύ Κακό σκάλι και Ιδάλιον στην Κυπρογεωμετρική εποχή είναι ενδιαφέρον στοιχείο.

Εικ 1 Σχεδιαστική αναπαράσταση του οχυρού στη θέση Νικολήδες. Αρχές Ύστερης Εποχής του Χαλκού. Πλάι, δεξιά, δίνεται η κάτοψη του κτηρίου .

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η περιοχή του Άγιου Σωζόμενου και της γειτονικής Ποταμιάς είχε ιδιαίτερη σημασία κατά την εποχή των Λουζινιανών, ιδιαίτερα όταν ο Ιάκωβος Α' (1389-1398) και ο Ιανός (1398-1432)

έκτισαν στην Ποταμιά* ένα αρχοντικό², το οποίο ήταν εμπνευσμένο από τις παλαιότερες ιταλικές επαύλεις. Υδροτροχοί οι οποίοι λειτουργούσαν τροφοδοτούσαν δεξαμενές, στέρνες, πίδακες και σωλήνες με σκοπό την άρδευση των δεντρόκηπων με εσπεριδοειδή, δημιουργώντας ένα πράσινο τοπίο που μπορούσαν να το απολαμβάνουν από τα μπαλκόνια του αρχοντικού. Το Αρχοντικό υπήρξε και χώρος υποδοχής σημαντικών ξένων καλεσμένων οι οποίοι το αποκαλούσαν Bel Vedere. Το 1426 το κτίριο πυρπολήθηκε από τους Μαμελούκους της Αιγύπτου. Κατά την παράδοση έζησε εκεί και η Αικατερίνη Κορνάρο, αλλά αυτό δεν επιβεβαιώνεται από τα αρχεία ή τις αρχαιολογικές ανασκαφές που πραγματοποίησε η Γαλλική Σχολή της Αθήνας. Ωστόσο, το αρχοντικό αποκαταστάθηκε οικονομικά σε κάποιο βαθμό μετά το 1521μ.Χ. όταν το φέουδο της Ποταμιάς αγοράστηκε από την πλούσια και αριστοκρατική Ελληνική οικογένεια των Συγκλητικών που ασκούσε μεγάλη επιρροή στην Κύπρο. Χρησιμοποιώντας το σύστημα άρδευσης που αναπτύχθηκε από τους Λουζινιανούς, βοήθησαν την Ποταμιά να καταστεί το κέντρο μιας ευημερούσας περιοχής και πηγή σημαντικών εσόδων.

Σήμερα υπάρχουν μόνο τα ερείπια του αρχοντικού. Στη γύρω περιοχή υπάρχουν κάποια στοιχεία από το πλούσιο παρελθόν, ιδιαίτερα τα ερείπια δυο υδρόμυλων ο πρώτος στην Ποταμιά σε ένα σημείο με την ονομασία Αρχάγγελος (στο δρόμο από τη Λευκωσία πριν το γεφύρι του Γιαλιά), και ο άλλος πριν τον Άγιο Σωζόμενος, κοντά στο γεφύρι του Αλυκού. Ο δεύτερος μύλος, ο οποίος κατασκευάστηκε τον 14ο αιώνα, λειτουργούσε μέχρι το 18ο αιώνα πιθανόν να είναι ο αρχαιότερος και πλέον μνημειακός υδρόμυλος της Κύπρου, όπου ακόμα μπορούμε να δούμε το υδραγωγείο το οποίο μετέφερε νερό και την εντυπωσιακή ίσαλη γραμμή χαραγμένη στις τεράστιες πέτρες του.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ, ΑΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ

Στο Χωρίο κτίστηκε μια εκκλησία, η οποία μάλλον δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, για να χρησιμοποιείται για οικογενειακές κηδείες. Η εκκλησία αυτή, αφιερωμένη στον Άγιο Μάμα, βρίσκεται στο κέντρο του χωριού στους πρόποδες του βράχου όπου βρισκόταν το ερημητήριο του Αγίου Σωζόμενου. Το μνημείο στέκεται περήφανα, η σκεπή έχει χαθεί αλλά απομένουν τμήματα της κόγχης του ναού, κάποιοι τοίχοι, οι κολόνες που χώριζαν τα τρία κλίτη και δυο πόρτες. Το κτίριο είναι γοτθικό σε αρχιτεκτονικό ρυθμό, αλλά κατασκευάστηκε σε μια μεταγενέστερη περίοδο εμπνευσμένο από τα σπουδαία κτίρια της Λευκωσίας και της Αμμοχώστου, χωρίς την κομψότητα στις αναλογίες που είχαν τα μεγάλα μεσαιωνικά μνημεία. Δύο μεγάλοι τάφοι, είχαν κατασκευαστεί στο νότιο τοίχο οι οποίοι διακοσμήθηκαν με στήλες και περιζώματα, τα μοτίβα των οποίων ανήκουν στην αναγέννηση. Αυτή η εκκλησία είναι

² ¹Κύπρος –Βενετία Πολιτιστικές Διαδρομές ISBN978-9963-44-126-6 σελ21

από τα λίγα παραδείγματα εκκλησιαστικών κτισμάτων σε γοθτικό ρυθμό στην ύπαιθρο.(Εικ.2)

Εικ.2 Εκκλησία Αγ Μάμα

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1963-1964

Το χωριό δεν γλύτωσε από τις δικαιοδικές ταραχές του 1963-1964 αφού μετά τους βομβαρδισμούς της Τηλιρίας ήρθε η σειρά του με την μάχη που έλαβε εκεί μεταξύ Τουρκοκύπριων και Ελληνοκύπριων από γειτονικά χωριά με τους κάτοικους του να μένουν αμέτοχοι σύμφωνα με την μαρτυρία του τελευταίου κατοίκου του χωριού.

Παρατίθεται ποιο κάτω απόσπασμα άρθρου εφημερίδας της εποχής.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ —Βρετανικά στρατεύματα περιπολούν σήμερα εις τα περίξ της Λευκωσίας χωρία διά να αποτρέψουν νέας συγκρούσεις μεταξύ των Ελλήνων και των Τούρκων της Κύπρου. Η ενέδρα εις την οποίαν εφονεύθησαν χθες ο οδηγός αυτοκινήτου της αστυνομίας και Ελληνοκύπριος μηχανικός, έδωσεν αφορμήν εις την μεγαλυτέραν διακοινοτικήν σύγκρουσιν εν Κύπρω από της καταπαύσεως του πυρός την 28^{ην} παρελθόντος Δεκεμβρίου. Συμφώνως προς πληροφορίας ληφθείσας ενταύθα πέντε Ελληνοκύπριοι αστυνομικοί και στρατιώται και 25 Τουρκοκύπριοι εφονεύθησαν κατά τας λυσσώδεις μάχας που διεξήχθησαν περίξ του χωριού Άγιος Σωζόμενος το οποίον κείται εις απόστασιν 16 μιλίων εκ Λευκωσίας. Κατά τας μάχας αυτάς ετραυματίσθησαν και 18 Ελληνοκύπριοι. Άπασαι αι βρεταννικαί

δυνάμεις της περιοχής ετέθησαν εν επιφυλακή και απέκλεισαν τας οδούς τας άγουσας εις τον Άγιον Σωζόμενον που κατοικείται εκ μικτού πληθυσμού Ελλήνων και Τούρκων. Η επίθεσις εναντίον του χωριού αυτού εγένετο προφανώς εις αντίποινα της ενέδρας εις την οποίαν ενέπεσε το τζιπ της αστυνομίας. Η εκχειρία επραγματοποιήθη υπό του στρατηγού Γιαγκ διοικητού της βρετανικής δυνάμεως, ο οποίος μετέβη δι' ελικοπτέρου εις την περιοχήν των ταραχών μετά τας πρώτας πληροφορίας περί των διακοινοτικών επεισοδίων που συνέβησαν εκεί.

Από εφημερίδα της εποχής (Φεβρουάριος 1964)

Για το τι έγινε στον Άγιο Σωζόμενο που αποδεικνύουν ότι τα πράγματα είχαν άλλη εξέλιξη και ερμηνεία, ακόμη και ανταποκριτής του TIME παρακολούθησε τη μάχη και έγραψε σχετικό δημοσίευμα στο αμερικανικό περιοδικό, στις 14 Φεβρουαρίου 1964.

Η μικρή Ιστορία του χωριού Άγιος Σωζόμενος είναι πολύ απλή και αποκαλύπτει τα μεγάλα παιχνίδια που παίζονται στο Κυπριακό.

Συγκεκριμένα επιβαίνοντες σε ένα όχημα οι Έλληνες πήγαν να θέσουν σε λειτουργία την τουρμπίνα της υδροδότησης του γειτονικού χωριού. Οι Τούρκοι πάνοπλοι τους πυροβόλησαν και σκότωσαν δύο και άλλους τραυμάτισαν. Αμέσως σήμανε συναγερμός για ενισχύσεις, μέσα στο κλίμα εκείνης της εποχής –μιλάμε για τις πρώτες μέρες του Φεβρουαρίου, ούτε σαράντα μέρες από τότε που ξεκίνησαν η ένοπλη αντιπαράθεση στο τέλος του Δεκέμβρη του 1963- και ακολούθησαν συγκρούσεις. Μετά οι τουρκοκύπριοι του Αγίου Σωζόμενου μεταφέρθηκαν στη Λουρουτζίνα, όπως ήταν το σχέδιο της Άγκυρας για συγκέντρωσή τους σε θύλακες. Τελικός απολογισμός: Οι Έλληνες νεκροί ήσαν περισσότεροι από τους νεκρούς Τουρκοκύπριους.

Για να κατανοήσουμε τα γεγονότα του Αγίου Σωζόμενου: Είναι χαρακτηριστικό ότι πριν ξεκινήσει οποιαδήποτε σύγκρουση είχαν σχεδιαστεί και δρομολογηθεί τα πάντα από το Επιτελείο της Άγκυρας, τι θα έκανε ο καθένας και που θα πήγαινε. Στο χρηματοκιβώτιο του τουρκοκύπριου υπουργού Γεωργίας Φαζίλ Πλουμέρ βρέθηκαν έγγραφα που καθόριζαν λεπτομερώς τις εξελίξεις που επιδίωκε ο τουρκικός σχεδιασμός. Για το θέμα της αμιγώς τουρκικής περιοχής έγραφε ότι: όταν θα άρχιζε η σύγκρουση η διασκορπισμένη σε όλο το νησί τουρκική κοινότητα έπρεπε να συγκεντρωθεί διά της βίας σε μια περιοχή και να υποχρεωθεί να την υπερασπιστεί. Η επιλογή της περιοχής εξαρτιόταν από το στρατηγικό σχέδιο που θα ετοίμαζαν οι ειδικοί.

Όπως ανέφερε και ο Καβάζογλου, που αργότερα δολοφονήθηκε από την ΤΜΤ: «Οι ιμπεριαλιστές για να προωθήσουν τους απαίσιους σκοπούς τους, δημιούργησαν το μύθο και το ψέμα πως είναι τάχα αδύνατον να συνυπάρξουν ειρηνικά οι δύο κοινότητες στην Κύπρο. Και με τη βοήθεια των πρακτόρων τους, ξεσπίτωσαν 20 χιλιάδες Τούρκους και τους μάντρωσαν σε τόπους που δεν διαφέρουν από στρατόπεδα συγκέντρωσης. Μια δράκα φασίστες, βοηθούμενοι από τους ιμπεριαλιστές και χρησιμοποιώντας όπλα και φασιστικές μεθόδους, άρπαξαν την ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Αυτοί είναι υπεύθυνοι για τα βάσανα του τουρκοκυπριακού πληθυσμού».

Εικ .3 Όχημα της Εθνικής Φρουράς μετά τον πόλεμο

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η ανάπτυξη του υπό μελέτη έργου θα γίνει σε περιοχή η οποία γειτνιάζει με το χωριό της Ποταμιάς στην Επαρχία Λευκωσίας. Οι κοινότητες οι οποίες βρίσκονται στην γύρω περιοχή είναι αυτές του Γερίου, στα βόρεια, όπως και η κοινότητα της Ποταμιάς μαζί με το Δήμο Ιδαλίου στα Νότια.

Ο πληθυσμός των προαναφερθεισών κοινοτήτων δίδεται στον Πίνακα 1.

Δήμος / Κοινότητα	Νοικοκυριά (συνήθους διαμονής)	Πληθυσμός
Άγιος Σωζόμενος	8	10
Ποταμιά	174	514
Δήμος Ιδαλίου	3329	10574
Νήσου	622	1966
Γέρι	2746	8450
ΣΥΝΟΛΟ	6879	21514

Πίνακας 1: Νοικοκυριά και Πληθυσμός στην περιοχή μελέτης

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το οδικό δίκτυο το οποίο διέρχεται πλησίον του χώρου μελέτης είναι η οδική αρτηρία η οποία συνδέει το χωριό Ποταμιά με τον Άγιο Σωζόμενο. Η αρτηρία αυτή είναι σε καλή κατάσταση γι' αυτό και θα μετατραπεί σε δρόμο διπλής κατεύθυνσης με ποδηλατοδρόμο και πεζοδρομία και στις δυο πλευρές του δρόμου.

Η πρόσβαση θα γίνεται από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο. Επίσης διέρχεται ο αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας – Λεμεσού (Α1). Χάρτης του οδικού δικτύου της περιοχής παρέχεται στο Διάγραμμα 1.1.

Διάγραμμα 1.1

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ – ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η οικονομία της περιοχής βασίζεται σε σημαντικό ποσοστό στην Γεωργία (δημητριακά και τριφύλλι) και σε μεγαλύτερο βαθμό στην κτηνοτροφία (αγελάδες, πουλερικά και αιγοπρόβατα).

Οι μόνιμες καλλιέργειες αφορούν κυρίως εσπεριδοειδή, ελιές, φρούτα, ξηρούς καρπούς, και χαρούπια. Σχετικά με την κτηνοτροφία εκτρέφονται κοτόπουλα, βοοειδή, αίγες, πρόβατα και χίροι.

ΆΛΛΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Η χρήση της γης εστιάζεται, πέραν της γεωργικής και κτηνοτροφικής, στη λατομική, βιομηχανική και στρατιωτική. Στην περιοχή υπάρχουν δυο λατομεία που εξορύσσουν ασβεστιτικό ψαμμίτη, ενώ παλιότερα υπήρχαν και διάφορα άλλα μικρά λατομεία εξόρυξης χαβαροχάλικων. Παλαιότερα υπήρχε και η μονάδα επεξεργασίας των αστικών λυμάτων της περιοχής Λευκωσίας η οποία όμως καταργήθηκε. Σήμερα λειτουργούν δυο μονάδες επεξεργασίας αστικών και βιομηχανικών λυμάτων του ΣΑΛ*. Δυτικά της περιοχής μελέτης βρίσκεται η βιομηχανική περιοχή Δαλίου και Βορειοδυτικά η βιομηχανική περιοχή υψηλής οχληρίας Γερίου.

ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΙΝΑΙ:

Α) Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ

Είναι κτισμένη σε μικρή απόσταση ανατολικά του Αγίου Μάμα. Το μονόκλιτο εκκλησάκι του Αγίου Σωζόμενου ικάζεται ότι κτίστηκε μεταξύ του 15ου και 16ου αιώνα και πιθανόν σε δυο κατασκευαστικές φάσεις. Αξίζει να αναφερθεί πως ακόμη και σήμερα, υπάρχουν απομεινάρια του ναού, τα οποία είναι γοθτικού ρυθμού.(Εικ.4)

Σ.Α.Λ Συμβούλιο Αποχετεύσεις Λευκωσίας

Β)ΣΠΗΛΛΑΙΟ ΑΓΙΟΥ ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ

Ο Άγιος Σωζόμενος σε ένα σκληρό βράχο λάξεψε το ασκητικό του καταφύγιο και το οποίο βρίσκεται στα δυτικά του χωριού. Στο βάθος της σπηλιάς βρίσκεται ο τάφος του Αγίου που λαξεύτηκε από τον ίδιο. Στο σπήλαιο διακρίνονται τοιχογραφίες από το 11ο μέχρι και τον 16ο αιώνα.(Εικ.5)

Γ) ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ

Ο ημιτελής λατινικός ναός του Αγίου Μάμαντος, κτίσμα 15ου αιώνα βρίσκεται στο κέντρο του χωριού και δυτικά της εκκλησίας του αγίου Σωζομένου. (Εικ.2)

Εικ.5 Ασκητήριο Αγίου σωζόμενου

Δ) Ο ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΑΛΕΥΡΟΜΥΛΟΣ. Ο μεσαιωνικός αλευρόμυλος κατασκευάστηκε τον 14ο αιώνα, και λειτουργούσε μέχρι το 18ο αιώνα πιθανόν να είναι ο αρχαιότερος υδρόμυλος της Κύπρου.(εικ.6)

Εικ.6 Μεσαιωνικός αλευρόμυλος.

Ε) ΤΟ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το τουρκοκυπριακό σχολείο είναι το μοναδικό δείγμα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής του χωριού.(Εικ.7)

Ζ) Η ΒΡΥΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Που κατασκευαστικέ το 1915 και λειτούργησε μέχρι το 1974(Εικ.8)

Εικ. 7 Τουρκοκυπριακό σχολείο

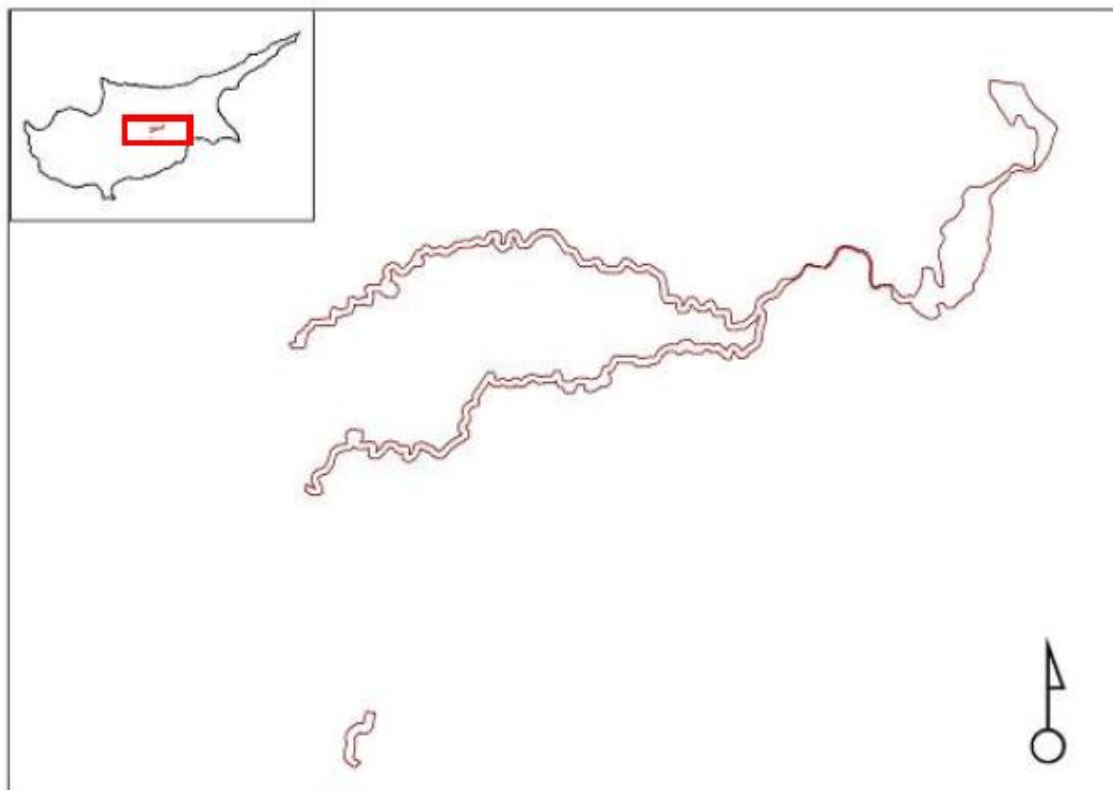

Εικ.8 Βρύση

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» είναι ένα ευρύ Ευρωπαϊκό Δίκτυο προστατευμένων φυσικών περιοχών για είδη γλωρίδας, πανίδας, πτηνών και οικοτόπων. Το Δίκτυο καλύπτει σχεδόν το 20% της μάζας της Ευρωπαϊκής ηπείρου και χωρίζεται σε εννιά βιογεωγραφικές περιοχές, κάθε μία από τις οποίες έχει τη δική της χαρακτηριστική βλάστηση, κλίμα και γεωλογία. Σκοπός του δικτύου είναι να διασφαλίσει την μακροπρόθεσμη επιβίωση των πιο πολύτιμων και απειλούμενων ειδών και οικοτόπων της Ευρώπης. Το Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» δεν απαγορεύει τις δραστηριότητες εντός των ορίων του. Η φιλοσοφία του δικτύου είναι ότι ο άνθρωπος πρέπει να δουλεύει μαζί με τη φύση. Οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εντός του δικτύου πρέπει να είναι αειφόρες και σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον. Αυτό συνεπάγεται ότι μεγάλος αριθμός δραστηριοτήτων εντός του δικτύου είναι εφικτές, όπως γεωργία, αλιεία και δασοκομία. Όσον αφορά την Κύπρο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συμπεριλάβει στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» 38 περιοχές (Διάγραμμα 3.4- Περιοχές Προστασίας του Δικτύου "ΦΥΣΗ 2000") οι οποίες καλύπτουν τους τύπους οικοτόπων και τα είδη γλωρίδας και πανίδας των Παραρτημάτων της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ, καθώς και είδη πουλιών που αναφέρονται στην Ευρωπαϊκή Οδηγία για τα Πουλιά 79/409/ΕΟΚ.

Η περιοχή, με το προτεινόμενο έργο, παρουσιάζει ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον. Συγκεκριμένα, η περιοχή ανάπτυξης βρίσκεται εντός της Περιοχής Προστασίας της Φύσης (σχέδιο Natura 2000) του Αλυκού Ποταμού / Αγίου Σωζόμενου (Αριθμός αναφοράς περιοχής: CY2000002).

Περιοχή Natura 2000 «Άλυκός Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος» - CY2000002.

Η περιοχή NATURA «Άλυκος ποταμός – Άγιος Σωζόμενος» βρίσκεται σε απόσταση 20 περίπου χιλιομέτρων από τη Λευκωσία. Περιλαμβάνει την περιοχή στη λεκάνηκατάκλισης των ποταμών σε απόσταση περίπου 50 μέτρα από την εκάστοτε παρυφή της κοίτης και καταλαμβάνει έκταση 4 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Εκτείνεται μέχρι τον Άγιο Σωζόμενο προς τα ανατολικά, εμπεριέχοντας τις βουνοκορφές με τα απότομα πρανή, ενώ το δυτικό όριο της περιοχής είναι το κύριο οδικό δίκτυο μεταξύ των κοινοτήτων Τσέρι και Μαργί.

ΧΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Σε ότι αφορά τη βλάστηση, στην περιοχή έχουν εντοπιστεί περισσότερα από 200 φυτικά taxa ενώ έχουν βρεθεί δώδεκα ενδημικά φυτά της Κύπρου. Ορισμένα από τα κυρίαρχα είδη βλάστησης στην περιοχή είναι: *Allium cupanissp. cyprium*, *Allium lefkarense*, *Anthemis tricolor*, *Asperula cypria*, *Carlina involucatassp. Cyprica*, *Helianthemum obtusifolium*, *Onobrychis venosa*, *Onopordum cyprium*, *Onosma fruticosa*, *Ophrys kotschyi*, *Ranunculus millefoliatusspp. leptaleus* και *Teucrium micropodioides*.

Όσον αφορά στην εποχιακή χαμηλή βλάστηση της περιοχής, αυτή συμπεριλαμβάνει κυρίως αγρέλια* (*asparagus stipularis*), μολόχες (*maivaa egiptia*), παλλούρες (*ziziphus lotus*), καππαρκές (*cappariss pinosa*), μοσφιλιές (*cratoegus azarolus*), άγριο κριθάρι (*hordeum bulbosum*), μαζίν (*sarcopoterium spinosum*), θρουμπί (*thymus capitatus*), αβρόσηλλα (*urgineamaritime*), όπως και άλλα ποώδη, και εποχιακή χαμηλή βλάστηση.

Στον Πίνακα δίδονται πιο αναλυτικά η κυριότερη χλωρίδα της περιοχής του προτεινόμενου έργου.

Πίνακας 2 : Χαρακτηριστική Χλωρίδα στην περιοχή της ανάπτυξης

A/A	Όνομα	Επιστημονικό Όνομα
1	Αγρέλια	<i>Asparagus stipularis</i>
2	Μοσφιλιά	<i>Cratoegus azarolus</i>
3	Καππαριά	<i>Cappariss spinosa</i>
4	Άγριο κριθάρι	<i>Hordeum bulbosum</i>
5	Μολόχα	<i>Maiva aegyptia</i>
6	Παλλούρα	<i>Ziziphus lotus</i>
7	Θρουμπί	<i>Thymus capitatus</i>
8	Μαζίν	<i>Sarcopoterium spinosum</i>

Το προτεινόμενο έργο δεν αναμένεται να επηρεάσει σε οποιοδήποτε βαθμό τη χλωρίδα της περιοχής Natura του Αλυκού Ποταμού / Αγίου Σωζόμενου.

ΠΑΝΙΔΑ

Η πανίδα της περιοχής μπορεί να διακριθεί σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες: στα θηλαστικά, τα πτηνά, και τα ερπετά – αμφίβια. Για την αναλυτική καταγραφή του πληθυσμού της πανίδας της περιοχής θα απαιτούνταν συνεχής παρατήρηση και καταγραφή, δεδομένο το οποίο στα πλαίσια της παρούσας μελέτης δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί. Συνεπώς η αναφορά στην πανίδα της περιοχής στηρίζεται κυρίως κατόπιν συνομιλίας με τους περίοικους της κοινότητας Ποταμιάς, Αγίου Σωζόμενου, και άλλων γειτονικών κοινοτήτων, αλλά και ανασκόπησης της βιβλιογραφίας σχετικής με το Δίκτυο Φύση 2000. Σε σχέση με τα θηλαστικά, τα κυριότερα είδη της περιοχής είναι ο λαγός (*Iepus europaesus cyprius*), η αλεπού (*vulpes indutus*) ο σκαντζόχοιρος (*hiemiechinus auritus dorotheae*), ο ποντικός (*mus musculus*) και είδη νυχτερίδας. Όσο αφορά

στις νυχτερίδες, τρία είδη που απαντιούνται στην περιοχή, συγκαταλέγονται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Συγκεκριμένα η *Rhinolophus euryale*, , έχουν θεαθεί, ενώ η *Rousettus aegyriacus* είναι πιο κοινή.

Όσον αφορά στον πληθυσμό των πτηνών της περιοχής, οι κυριότεροι τύποι πτηνών τα οποία βρίσκονται στην περιοχή, συμπεριλαμβάνουν την κουκουβάγια (*athen noctua*), το σιαχί (falco tinnunculus), την πέρδικα (*alectoris chukar*), την κατσικορόνα (*pica pica*), το τρυγόνι (*streptopella turtur*), τη φάσσα (*Columba palumbus*), το χελιδόνι (*hirundo rustica*), την τζήκλα (*turdus merula*) και το σπουργίτι (*passer domesticus*). Εντούτοις, στην περιοχή του Δικτύου Φύση 2000 Αλυκού Ποταμού / Αγίου Σωζόμενου, απαντάται, συχνά, αριθμός ειδών πτηνών που συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.

Ο Πίνακας 3 δίνει αυτά τα είδη πτηνών που έχουν αναγνωριστεί την περιοχή. Ο Πίνακας 4 παραθέτει τα είδη αποδημητικών πουλιών που δε συγκαταλέγονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.

Πίνακας 3: Πτηνά στην περιοχή της ανάπτυξης που συγκαταλέγονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ

A/A	Επιστημονικό Όνομα	A/A	Επιστημονικό Όνομα
1	<i>Alcedo atthis</i>	10	<i>Egretta garzetta</i>
2	<i>Anthus campestris</i>	11	<i>Emberiza caesia</i>
3	<i>Ardea purpurea</i>	12	<i>Falco vespertinus</i>
4	<i>Calandrella brachydactyla</i>	13	<i>Lanius collurio</i>
5	<i>Circus aeruginosus</i>	14	<i>Lanius minor</i>
6	<i>Circus cyaneus</i>	15	<i>Lullula arborea</i>
7	<i>Circus macrourus</i>	16	<i>Nycticorax nycticorax</i>
8	<i>Coracias garrulus</i>	17	<i>Oenanthe cyprica</i>
9	<i>Egretta alba</i>		

Πίνακας 4: Αποδημητικά Πτηνά στην περιοχή της ανάπτυξης που συγκαταλέγονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.

A/A	Επιστημονικό Όνομα	A/A	Επιστημονικό Όνομα
1	<i>Alauda arvensis</i>	19	<i>Oenanthe hispanica</i>
2	<i>Anas crecca</i>	20	<i>Oenanthe isabellina</i>
3	<i>Anas platyrhynchos</i>	21	<i>Oenanthe oenanthe</i>
4	<i>Anthus pratensis</i>	22	<i>Phoenicurus ochruros</i>
5	<i>Apus apus</i>	23	<i>Phylloscopus collybita</i>
6	<i>Clamator glandarius</i>	24	<i>Phylloscopus trochilus</i>
7	<i>Cuculus canorus</i>	25	<i>Saxicola rubetra</i>
8	<i>Delichon urbica</i>	26	<i>Saxicola torquata</i>
9	<i>Erithacus rubecula</i>	27	<i>Streptopelia turtur</i>
10	<i>Fringilla coelebs</i>	28	<i>Sturnus vulgaris</i>
11	<i>Gallinago gallinago</i>	29	<i>Sylvia atricapilla</i>
12	<i>Hirundo rustica</i>	30	<i>Sylvia communis</i>
13	<i>Merops apiaster</i>	31	<i>Sylvia melanocephala</i>
14	<i>Miliaria calandra</i>	32	<i>Turdus merula</i>
15	<i>Motacilla alba</i>	33	<i>Turdus philomelos</i>
16	<i>Motacilla cinerea</i>	34	<i>Tyto alba</i>
17	<i>Motacilla flava</i>	35	<i>Upupa epops</i>
18	<i>Muscicapa striata</i>		

Τέλος όσον αφορά στα **ερπετά και τα αμφίβια** της περιοχής, αυτά συνίστανται κυρίως σε φίδια,σαύρες, και, στην κοίτη του ποταμού, βατράχια. Αρκετά από τα ερπετά και αμφίβια της περιοχής περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ της σύμβασης της Βέρνης. Επίσης κάποια από αυτά χαρακτηρίζονται και ως υπό κίνδυνο στον ευρωπαϊκό ερυθρό κατάλογο διεθνώς απειλούμενων ζώων και φυτών. Τα πιο χαρακτηριστικά είδη ερπετών και αμφίβιων της περιοχής είναι ο **chamaleo** (χαμωλιός), το **lacerdia laevis** (σαύρα) και το **coluberco julavis** (μαύρο φίδι). Η χελώνα **Mauremys caspica** έχει αναγνωρισθεί στην περιοχή, αλλά έχει θεαθεί πολύ σπάνια. Άλλα είδη χλωρίδας και πανίδας που θεωρούνται κοινά στην περιοχή παρατίθενται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5: Κοινά είδη Χλωρίδας και Πανίδας στην περιοχή της ανάπτυξης

A/A	Επιστημονικό Όνομα	A/A	Επιστημονικό Όνομα
1	Bufo viridis	19	Carduelis chloris
2	Coluber jugularis	20	Cettia cetti
3	Coluber nummifer	21	Cisticola juncidis
4	Cyrtopodion kotschy	22	Falco tinnunculus
5	Hemidactylus turcicus	23	Galerida cristata
6	Vipera lebetina	24	Parus major
7	Alectoris chukar	25	Serinus serinus
8	Athene noctua	26	Streptopelia decaocto
9	Carduelis cannabina	27	Sylvia conspicillata
10	Carduelis carduelis		

Εικ.9

ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Στην Κύπρο διακρίνονται συνολικά τέσσερις γεωλογικές ζώνες. Αυτές είναι η ζώνη του Πενταδακτύλου, η ζώνη του Τροόδους, η ζώνη των Μαμωνιών και η ζώνη όπου τα πετρώματα θεωρούνται αυτόχθονα ιζηματογενή.

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης εμπίπτει στην Ζώνη των αυτόχθονων ιζηματογενών πετρωμάτων, ηλικίας Ανώτερου Κρητιδικού - Πλειστόκαινου (67 εκ. χρόνια μέχρι πρόσφατα), που καλύπτει κυρίως το χώρο μεταξύ των Ζωνών Πενταδακτύλου και Τροόδους (Μεσαορία) καθώς και το νότιο τμήμα του νησιού. Λιθολογικά, η ευρύτερη περιοχή μελέτης αποτελείται από έξι (6) μείζονες γεωλογικούς σχηματισμούς (Διάγραμμα 3.11) : α) Ασβεστολιθικοί ψαμμίτες, ψαμμίτες, ιλύς, αμμοχάλικες, αμμώδεις μάργες, μάργες, ασβεστόλιθοι και κροκαλοπαγή πετρώματα· αυτά αποτελούν μέρος του σχηματισμού Λευκωσίας που διαμορφώθηκε κατά την Πλειόκαινη εποχή (5,3 - 1,8 εκατομμύρια χρόνια πριν), κατά το τέλος της Νεογενούς (Τριτογενούς) περιόδου (σημειωμένη στο χάρτη ως Ρ1). β) Ασβεστολιθικοί ψαμμίτες, ψαμμίτες, αμμώδεις μάργες και κροκαλοπαγή πετρώματα αποτελούν μέρος του σχηματισμού Απαλός-Κακκαρίστρα-Αθαλάσσα που σχηματίστηκε κατά το τέλος της Πλειόκαινης (5,3 - 1,8 εκατομμύρια χρόνια πριν) και κατά την αρχική Πλειστόκαινη εποχή (1,8 εκατομμύρια χρόνια πριν - 6.000 π.Χ.), κατά το τέλος της Νεογενούς (Τριτογενούς) και τις αρχές της

Τεταρτογενούς περιόδου Αυτοί είναι και οι επικρατέστεροι στην περιοχή, πάνω στους οποίους έχουν διαμορφωθεί ερυθρογαίες. γ) Αμμοχάλικες, άμμοι και ιλύς αποτελούν τμήμα του σχηματισμού Συνάγματος που διαμορφώθηκε κατά το μέσο της Πλειστόκαινης εποχής (1,8 εκατομμύρια χρόνια - 6.000 π.Χ.), κατά το μέσο της Τεταρτογενούς περιόδου δ) Άμμοι, ιλύς, χαλίκια και αμμοχάλικες· αυτά αποτελούν τμήμα του σχηματισμού Αλλούβιου-Κολλούβιου που διαμορφώθηκε κατά την Ολόκαινη εποχή (6.000 π.Χ. - σήμερα), κατά το τέλος της Τεταρτογενούς περιόδου ε) Γεωλογικούς σχηματισμούς της Πάχνας (Μειόκαινο, 22 εκ. χρόνια) που αποτελούνται κυρίως από κρητίδες, μάργες, μαργαϊκές κρητίδες, κρητιδικές μάργες και ασβεστιτικούς ψαμμίτες στ) Γεωλογικούς σχηματισμούς των Λευκάρων (Παλαιόκαινο, 65 εκ. χρόνια) που αποτελείται από πελαγικές μάργες και κρητίδες χαρακτηριστικού λευκού χρώματος με παρουσία ή μη κερατόλιθων.

Η κλασική ανάπτυξη του εν λόγω Σχηματισμού αντιπροσωπεύεται με τέσσερα στρωματογραφικά μέλη: α) τις Κατώτερες Μάργες, β) τις Κρητίδες με στρώσεις Κερατόλιθων, γ) τις συμπαγείς Κρητίδες και δ) τις Ανώτερες Μάργες .

ΥΔΡΟΛΟΓΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μετρολογικής υπηρεσίας η βροχόπτωση στην περιοχή κυμαίνεται γύρω στα 300- 400 χλστ. Περίπου το έτος.

Επιφανειακά νερά παρατηρούνται μόνο κατά την χειμερινή περίοδο, ενώ το καλοκαίρι η ροή του νερού διακόπτεται εντελώς. Κύριος φορέας της επιφάνειας αποστράγγισης είναι ο ποταμός Γιαλιάς και ο παραπόταμος Αλυκός.

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Από μετεωρολογική άποψη η περιοχή βρίσκεται στα όρια των τοποκλιματικών ζωνών της κεντρικής Μεσαορίας και των ανατολικών παρυφών του Τροόδους με μέση ετήσια βροχόπτωση τα 300 – 400 χλστ.

Επικρατούν στην περιοχή οι άνεμοι βαροβαθμίδας σαν αποτέλεσμα των γενικότερων κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν στην ανατολική Μεσόγειο αλλά και οι τοπικοί αναβατικοί και καταβατικοί άνεμοι που επηρεάζουν την κατεύθυνση των βαρομετρικών ανέμων. Οι αναβατικοί πνέουν κατά την διάρκεια της ημέρας οι δε καταβατικοί κατά τη διάρκεια της νύχτας σαν αποτέλεσμα των μεταβολών της θερμοκρασίας.

Κατά την διάρκεια του χειμώνα επικρατούν οι βόρειοι και κυρίως οι ανατολικοί άνεμοι βαροβαθμίδας ενώ κατά την διάρκεια των άλλων εποχών οι καταβατικοί και οι αναβατικοί.

Η διεύθυνση των ανέμων ποικίλλει. Όσον αφορά την ένταση των ανέμων. Αυτοί είναι κυρίως ελαφροί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους με εντάσεις που κυμαίνονται από 5 μέχρι 10 Knots κατά μέσο όρο. Σπάνιοι, ισχυροί, μικρής διάρκειας, σχετίζονται με το πέρασμα χαμηλών βαρομετρικών πάνω από το νησί. Οι επικρατέστερες κατευθύνσεις κατά την διάρκεια της ημέρας είναι νοτιοδυτικοί και δυτικοί κατά τους ανοιξιάτικους, φθινοπωρινούς και καλοκαιρινούς μήνες ενώ κατά το χειμώνα οι βόρειοι και ανατολικοί.

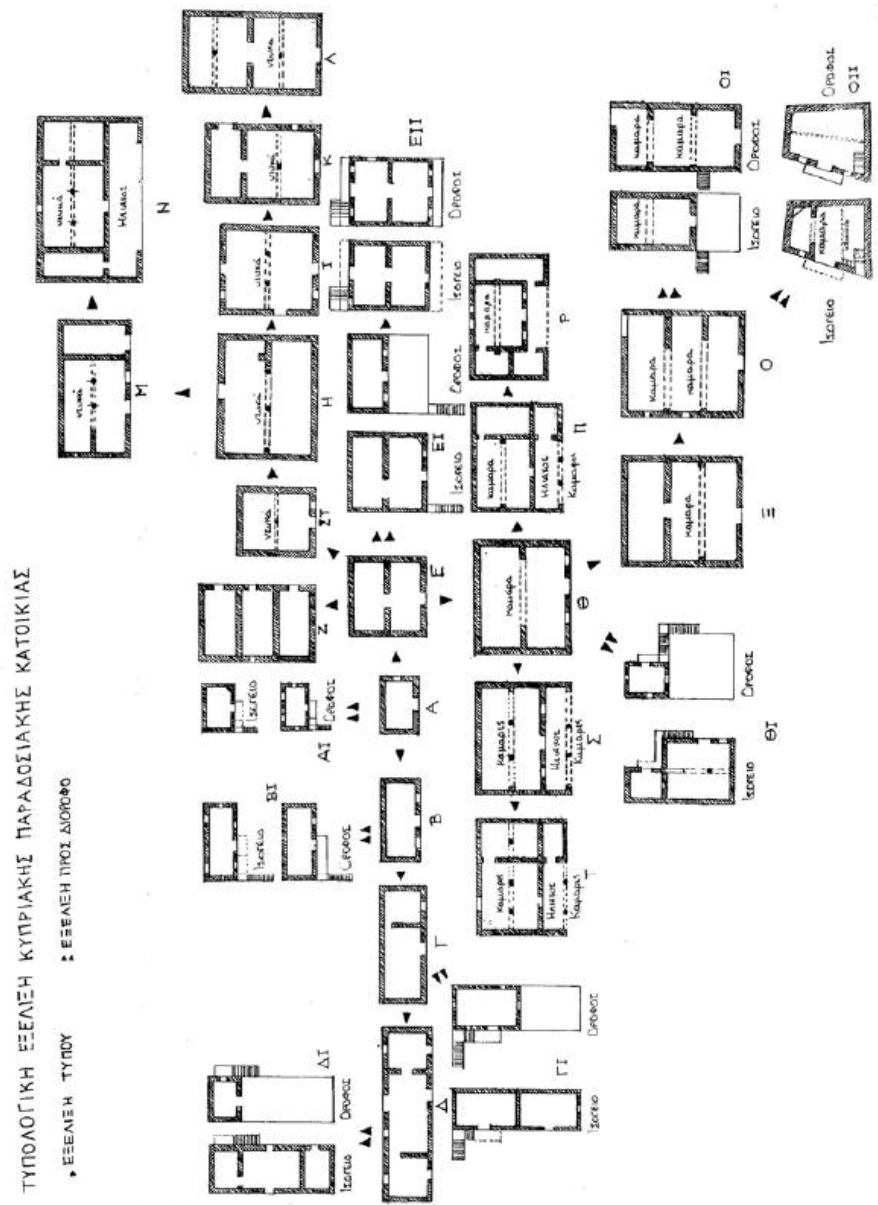
ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Ο οικισμός αναπτύσσεται μεταξύ το υψώματος με τα απότομα πρανή και του ποταμού Αλυκού. Είναι ένας αγροτικός οικισμός με παραδοσιακά και αστικά στοιχεία. Χαρακτηρίζεται από αρετή δόμηση και ελεύθερη διάταξη. Οι δρόμοι του χωριού χωρίζονται σε 3 βασικούς άξονες οι οποίοι ορίζουν τα οικοδομικά τετράγωνα του οικισμού. Στους δρόμους του χωριού παρατηρείται μια ομαλή κλίση που καταλήγει στην κύτη του ποταμού. Οι κατοικίες προσαρμόζονται βάση αυτής της μικρής κλίσης. Οι δρόμοι στο χωριό είναι σχετικά στενοί με πλάτος γύρο στα 3-4 μέτρα.

ΤΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΟΜΗΣΕΙΣ

Η τυπολογία της παραδοσιακής Κυπριακής αρχιτεκτονικής έχει πολλές ομοιότητες με αυτή της κυρίως Ελλάδας και ιδιαίτερα των Δωδεκανήσων και της Κρήτης, αλλά οι αρχιτεκτονικές μορφές εμφανίζουν διαφοροποιήσεις και αρκετές ιδιαιτερότητες. Το παραδοσιακό κυπριακό αγροτικό σπίτι χαρακτηρίζεται από μια οικονομία χώρου και μέσων και από μια σχετική τυποποίηση και χρήση κοινών οικοδομικών μέσων και τεχνικών. Στο διάγραμμα του σχήματος 1 (Αβραμίδης 2001) παρουσιάζονται και συστηματοποιούνται οι προοδευτικές μεταλλάξεις του

βασικού κτιριακού τύπου σε πιο σύνθετες διατάξεις. Η βασική οικιστική μονάδα είναι το μονόχωρο σπίτι, το οποίο με επεκτάσεις κατά την έννοια του μήκους παράγει μια απλή επιμήκη δομική μονάδα (μακρυνάρι). Στη συνέχεια σχετικά τυποποιημένες δομικές διατάξεις παράγονται είτε με προσθήκες καθ’ ύψος, είτε με επανάληψη της κατά την έννοια του πλάτους. Οι διαστάσεις των κτιρίων, κυμαίνονται σε σχετικά στενά όρια αφού καθορίζονται λίγο-πολύ από την ανάγκη περιορισμού των ανοιγμάτων της στέγασης, την ανάγκη εξοικονόμησης πόρων αλλά και την γενική ολιγάρκεια των ανθρώπων της υπαίθρου αναφορικά με τις ανάγκες στέγασής τους.

Σχήμα 1. Γενικό εξελκτικό τυπολογικό διάγραμμα της παραδοσιακής κατοικίας στην Κύπρο (Αβραμιδής 2001)

Στον Άγιο Σωζομένο οι τύποι κατοικιών που συναντούμε είναι Α, Αι, Β, Βι, Γ, ΓΙ, Δ, Δι από το γενικό εξελικτικό τυπολογικό διάγραμμα της παραδοσιακής κατοικίας στην Κύπρο που παρουσιάστηκε πιο πάνω και δυο τύποι αστικής αρχιτεκτονικής που εμφανίζονται πιο κάτω.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

Για την ορθότερη προσέγγιση κάθε επέμβασης σε παραδοσιακή οικοδομή, πέρα από τις πιο κάτω γενικές αρχές συντήρησης/ αποκατάστασης, απαραίτητη είναι επίσης η γνώση των παραμέτρων που συνθέτουν το ίδιο το κτίσμα καθώς και τα γενικότερα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντα χώρου της περιοχής όπου βρίσκεται. Για τον σκοπό αυτό ακολουθεί μία σύντομη αναφορά στις δύο βασικές παραμέτρους της μορφολογίας (χαρακτήρα) και της τυπολογίας (διάρθρωσης του χώρου) σε σχέση με τα παραδοσιακά κτίσματα.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ/ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ

Παρόλο που η Περιοχή Ειδικού Χαρακτήρα Άγιου Σωζομένου αποτελεί ένα οργανικό σύνολο, εντούτοις διακρίνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στον χαρακτήρα των παραδοσιακών οικοδομών. Οι διαφοροποιήσεις αυτές εντάσσονται στις ακόλουθες δύο γενικές κατηγορίες:

(α) **Οικοδομές αγροτικού τύπου**, τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των οικοδομών αγροτικού τύπου είναι όμοια με αυτά που συναντώνται σε πολλές άλλες περιοχές της Κύπρου και είναι, κατά κανόνα, ταυτισμένα με την τυπολογική οργάνωση της αγροτικής κατοικίας.

Χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη περικλειστη αυλή με μαντρότοιχο και κτίσματα απλά ογκομετρικά, με προσανατολισμό προς τον Νότο ή την Ανατολή. Το σχήμα των εσωτερικών αυλών και των τεμαχίων είναι γενικά ακανόνιστο.

Τα κτίσματα χωροθετούνται συνήθως στο βάθος του τεμαχίου, εφαπτόμενα του συνόρου, με πρόσβαση από τον δρόμο μέσω της εσωτερικής αυλής.

Χαρακτηριστικά μορφολογικά στοιχεία είναι οι μονοκλινείς στέγες προς το δρόμο με χολετρωτά κεραμίδια (Βυζαντινά), κάποτε σε διαφορετικά επίπεδα λόγω διαφορετικών περιόδων οικοδόμησης.

Οι οικοδομές αυτές αποτελούν τον βασικό τύπο κατοικίας του οικισμού, και προϋπήρχαν χρονικά του τύπου που περιγράφεται πιο κάτω.

(B) Οικοδομές Αστικού Τύπου

Η δεύτερη κατηγορία εμφανίζεται στα τέλη του 19ου και αρχές του 20ου αιώνα. Η κύρια οικοδομή αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύνολο εξαρχής, με τις βοηθητικές χρήσεις να αποτελούν συχνά δεύτερο κτίσμα στην ιδιοκτησία. Τα τεμάχια είναι γενικά πιο γεωμετρικά και μεγαλύτερα, σε σύγκριση με οικοδομές της προηγούμενης κατηγορίας. Γενικά, οι χώροι της κατοικίας μεταφέρονται προς τον δρόμο, τα ανοίγματα μεγαλώνουν και αυξάνονται σε αριθμό, και αρκετές οικοδομές οργανώνονται γύρω από κεντρικό εσωτερικό ηλιακό (τριμερής διάταξη), ενώ η αυλή αποκτά δευτερεύουσα σημασία. Ταυτόχρονα εγκαταλείπεται το ψηλό περιτείχισμα, με αποτέλεσμα να συναντάμε πρώτα την καλυμμένη βεράντα της κύριας εισόδου ή την επιβλητική είσοδο του κτηρίου.

Στις όψεις, τα νέα μορφολογικά στοιχεία που εισάγονται με μεγαλύτερη συχνότητα, είναι τα λαξευτά πέτρινα περιθρώματα, η λαξευτή τοιχοποιία στη βάση της οικοδομής, κ.ά. Όταν τα κτίρια τοποθετούνται επί του οδικού συνόρου, στεγάζονται με δίρικτες στέγες προς τον δρόμο και την αυλή, και με τον εξωτερικό και εσωτερικό ηλιακό να καθορίζει την κύρια είσοδο. Σε αρκετές περιπτώσεις οι οικοδομές εφάπτονται του ενός ή και των δύο πλαϊνών συνόρων και το σχήμα τους είναι ορθογωνικό ή Γ, ως αποτέλεσμα προσθηκών βοηθητικών οικοδομών.

Ανάλογα με τη διάταξη των επιμέρους κτηριακών όγκων σε σχέση με την αυλή, παρατηρούνται τρεις κυρίως τύποι .

Στον πρώτο τύπο οικίας, ο κτηριακός όγκος του σπιτιού τοποθετείται στο πίσω μέρος του οικοπέδου και η αυλή περιβάλλεται από μαντρότοιχο ή γειτονικά κτίσματα.

Στον δεύτερο τύπο οικίας, ο κτηριακός όγκος αναπτύσσεται περιμετρικά της αυλής και μεταξύ των κτηριακών όγκων τοποθετείται ψηλός τοίχος.

Τέλος στον τρίτο τύπο οικίας, συμβαίνει το αντίθετο από τον πρώτο, όπου δηλαδή ο κτηριακός όγκος βρίσκεται στα όρια του δρόμου και η αυλή στο πίσω μέρος.

Συχνότερα όμως εμφανίζεται ο δεύτερος τύπος όπου ο κτηριακός όγκος βρίσκεται περιμετρικά της αυλής.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ

Υλικά

Η επιλογή των καταλληλότερων υλικών για τις κατασκευές και τις ανάγκες της λειτουργίας που θα φιλοξενούσαν, γινόταν από τα υλικά που ήταν διαθέσιμα στην γύρω περιοχή .

Τα κυριότερα υλικά που χρησιμοποιούνταν στον Άγιο Σωζόμενο ήταν :

Ξύλο : χαμηλό ιδιοβάρος, στερεό, ανθεκτικό, εύκολο στην επεξεργασία, με περιορισμένο μήκος(ανάλογα με τους κορμούς δέντρων που έβρισκαν).

Πηλός : βασικό συστατικό για τους ωμόπλινθους, το πιο φτηνό και διαθέσιμο σε αφθονία δομικό υλικό στην περιοχή. Το υλικό αυτό έχει πολύ καλές θερμομονωτικές ιδιότητες που βελτιώνονται όσο αυξάνεται το πάχος του και δεν απαιτεί πολλή επεξεργασία.

Ψημένο τούβλο : γνωστό για τις πυρίμαχες ιδιότητες του. Χρησιμοποιείτο κυρίως για την κατασκευή φούρνων.

Πουρόπετρα : το πιο ακριβό υλικό, που δίνει ωστόσο τη δυνατότητα δημιουργίας μεγάλων καμάρων, άρα και μεγάλων στεγασμένων χώρων. Οι μάστοροι που κατασκεύαζαν τις καμάρες δούλευαν συνήθως την πέτρα που βρισκόταν στη βάση των καμάρων με σκαλιστά μοτίβα.

Γυψομάρμαρο : για εσωτερική κυρίως χρήση σαν πάτωμα αλλά και για εξωτερική χρήση σαν απόληξη της στέγης.

Γόψος : χρησιμοποιείται σαν υλικό επίχρισης των εσωτερικών χώρων αλλά και για να κάνει πιο ευχάριστο το εσωτερικό περιβάλλον για τον χρήστη του χώρου.

Στέγη: Για τη στέγη επιλέγονταν τα καταλληλότερα υλικά, τα οποία σύμφωνα με τις ιδιότητές τους εξυπηρετούσαν καλύτερα την κάθε κατασκευή και τις ανάγκες της λειτουργίας που θα φιλοξενούσε.

Κεραμίδια: Ήταν τα δομικά υλικά που χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή των στεγών, τα οποία βοηθούσαν στην βιοκλιματική λειτουργία των κτηρίων. Για την κατασκευή της στέγης τοποθετούνταν τα καλάμια που στερεώνονταν, το ένα δίπλα από το άλλο με την βοήθεια των οδηγών (καλάμια εγκάρσια τοποθετημένα) . Έπειτα προσθέτονταν αρκετά στρώματα χόματος που στο σύνολο τους θερμομόνωναν το εσωτερικό της κατασκευής . Στην συνέχεια έμπαινε μια στρώση από άργιλο έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η υγρασιμότητα του εσωτερικού.

Στη περίμετρο της στέγης τοποθετούνταν κροδώματα από γυψομάρμαρο για την προστασία της τοιχοποιίας του κτηρίου από τις βροχές.

Στο χωριό παρατηρούνται «δοκάρια» διαφόρων τύπων και διατομών, ακατέργαστοι κορμοί δέντρων, στρογγυλεμένα βολίτζια, οκταγωνικά βολίτζια, και ορθογωνικές μορίνες. (ξύλινα δοκάρια ορθογωνικής διατομής, π.χ. οικόπεδο 50)

Σε χώρους δευτερεύουσας σημασίας χρησιμοποιούνταν ακατέργαστα υλικά. Για παράδειγμα, στους χώρους όπου έβαζαν τα ζώα δεν δινόταν ιδιαίτερη σημασία στην επιλογή των βολιτζιών, καθώς επέλεγαν κυρίως αλείαντα βολίτζια (κορμούς δέντρων).

Οι όψεις των κτηρίων που βλέπουν προς την εσωτερική αυλή διαφέρουν σε κάποια επιμέρους στοιχεία από αυτήν που βλέπει προς το δρόμο. Τα βολίτζια που στηρίζουν τη στέγη δεν προεξέχουν προς τον δρόμο.

Τοιχοποιία: Ένα κύριο χαρακτηριστικό του χωριού στο θέμα της τοιχοποιίας είναι η πέτρινη βάση, η οποία επεκτείνεται από πλινθάρι. Αυτός ο συνδυασμός της τοιχοποιίας, πέραν από τον μορφολογικό χαρακτήρα που δίνει στο χωριό, επιφέρει και στο κτήριο ενεργειακά, καθώς και στατικά πλεονεκτήματα. Ο πλατύς, πέτρινος τοίχος και ο τοίχος από πλινθάρι δεν επιτρέπουν την εναλλαγή θερμοκρασίας. Η πέτρινη βάση της τοιχοποιίας κάνει το κτήριο πιο ανθεκτικό στα φορτία της οροφής και της τοιχοποιίας, αλλά και προστατεύει το κτήριο από την ανερχόμενη υγρασία.

Γύρω από τα ανοίγματα των θυρών σπάνια συναντάμε γωνιακούς πελεκητούς ογκόλιθους, τονίζοντας έτσι την είσοδο στο κτίσμα.

Όταν η τοιχοποιία ήταν πλίνθινη, στο σημείο που εδραζόταν το βολίτζι του ανωφλιού, τοποθετούσαν μια πέτρινη στήριξη (πλάκα ή μικρές πέτρες) στο κάτω μέρος του για καλύτερη στήριξη. Η πρακτική αυτή χρησιμοποιείτο τόσο στα ανώφλια των παραθύρων όσο και στα ανώφλια των θυρών.

Γύρω και πάνω από τις καμάρες συνήθως συνεχιζόταν η τοιχοποιία με ωμόπλινθους.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό που παρατηρήθηκε ήταν η ύπαρξη χοντρού πέτρινου τοίχου στο κάτω μέρος και ενός πιο λεπτού πλίνθινου τοίχου στο πάνω μέρος, δημιουργώντας έτσι ένα μικρό περβάζι. Μια κατασκευαστική κίνηση, που εκτός από την λειτουργική προσφορά της για καλύτερη προστασία του πλίνθινου τοίχου, εξυπηρετούσε και για την τοποθέτηση επιχρίσματος. Αυτή η υποχώρηση της τοιχοποιίας βοηθούσε στην τοποθέτηση επιχρίσματος στην πλίνθινη επιφάνεια, αφού η πέτρινη τοιχοποιία δεν επιχιριζόταν .

Η χρήση που είχε ο κάθε χώρος μαρτυρείται από τις πέτρινες ή γύψινες κατασκευές που υπήρχαν. Για παράδειγμα η ύπαρξη μιας πετρόκτιστης πάχνης υποδηλώνει ότι υπήρχαν ζώα στο χώρο, ενώ η γύψινη σουβάντζα (υπάρχει στο κτήριο του οικ. 102) δείχνει ότι το δωμάτιο χρησιμοποιείτο ως χώρος διημέρευσης.

Ανάλυση του τρόπου κτισίματος της τοιχοποιίας :

Η βάση της τοιχοποιίας πάντα γινόταν από πέτρες της γύρω περιοχής (ιζηματογενείς ή από τον ποταμό), επί της οποίας κτιζόταν πλινθοδομή. Υπήρχαν ωστόσο μεμονωμένα κτίσματα που αποτελούσαν μέρη μεγαλύτερων συγκροτημάτων, τα οποία χρησιμοποιούνταν ως οικίες και ήταν κτισμένα εξολοκλήρου από πέτρα. Αυτός ο τρόπος κτισίματος ανήκει στην κατηγορία των εύπορων οικογενειών.

Η συνέχεια της πέτρινης τοιχοποιίας ήταν πλίνθινη και προεκτεινόταν, δημιουργώντας έτσι το δεύτερο όροφο (ανώι).

Υπήρχαν επίσης κάποιες εσωτερικές τοιχοποιίες εξολοκλήρου από ωμόπλινθους, που διαχωρίζαν τους χώρους. Διαχωριστικοί τοίχοι παρατηρούνταν και σε εξωτερικούς χώρους.

Οι εσωτερικοί χώροι ήταν επικαλυμμένοι κυρίως με γύψο που μερικές φορές σχημάτιζαν ανάγλυφα ράφια με διακοσμήσεις για αποθήκευση αντικειμένων. Ο εξωτερικός τοίχος που ήταν εκτεθειμένος στις καιρικές συνθήκες επιχρίζόταν με πηλό για να επιπεδωθεί η ανάγλυφη επιφάνεια του τοίχου και έπειτα προστίθετο ασβέστης.

Η παρουσία ή απουσία επιχρισμάτων στις εσωτερικές ή εξωτερικές τοιχοποιίες, καθώς επίσης και η χρήση διαφορετικών τύπων επιχρισμάτων μας δίνει στοιχεία που αφορούν την σημαντικότητα των χώρων, την χρήση των χώρων ή και την οικονομική κατάσταση του ιδιοκτήτη.

Για παράδειγμα, οι χώροι που ήταν για εργασία ή φιλοξενούσαν ζώα επιχρίζονταν απλώς με αχυροπυλό ή καθόλου.

Πατώματα

Στο χωριό παρατηρούνταν διάφορα είδη πατωμάτων, ανάλογα με τη χρήση των χώρων καθώς και με την οικονομική κατάσταση των ιδιοκτητών τους.

Το γυψομάρμαρο ως υλικό φθείρεται εύκολα όταν μένει εκτεθειμένο στις καιρικές συνθήκες, γι' αυτό και τοποθετείται κυρίως σε κλειστούς εσωτερικούς χώρους. Το γυψομάρμαρο που εγκαθιστούσαν στους χώρους ήταν τετραγωνισμένα ή ορθογώνια κομμάτια. Γυψομάρμαρο υπήρχε επίσης στις εσωτερικές ποδιές των παραθύρων.

Εναλλακτικά, στα πατώματα των βοηθητικών χώρων τοποθετούνταν πέτρες από τον ποταμό, διαχωρίζοντάς τους από τους κύριους χώρους που είχαν γυψομάρμαρο.

Στον εξωτερικό χώρο που υπήρχαν ζώα (αυλές), υπήρχε πλακόστρωτο πάτωμα από πέτρες της περιοχής με ακανόνιστο σχήμα, ενώ στις περισσότερες αυλές υπήρχε είτε χώμα, είτε δάπεδο με πέτρες από τον γειτονικό ποταμό.

Το πλατύσκαλο σε όλες σχεδόν τις σκάλες, ακόμη και τις πέτρινες, ήταν ξύλινο. Ο λόγος που επιλεγόταν η ξύλινη κατασκευή για το πλατύσκαλο ήταν για τη μείωση του φορτίου στο

άνοιγμα, αφού συνήθως στο σημείο που γινόταν η είσοδος στο ανώι υπήρχε αντίστοιχα είσοδος και στο κατώι.

Με τη χρήση ποικίλων υλικών για την επικάλυψη των πατωμάτων, επιτυγχανόταν η μόνωση των εσωτερικών χώρων και η προστασία τους από τη σκόνη του εδάφους και την υγρασία.

Καμάρες

Οι καμάρες στον Άγιο Σωζόμενο εμφανίζονταν σύμφωνα με τα στοιχεία και την αποτύπωση σε δυο κτήρια: α) στο Σχολείο και β) στο Οικ. 1. Πολλές φορές οι πέτρες που σχημάτιζαν την καμάρα ήταν εμφανείς, ενώ παράλληλα ο υπόλοιπος τοίχος ήταν πλίνθινος με επίχρισμα από πηλό και ασβέστη.

Η βάση των καμάρων (ποδιά) ήταν από υλικό που μπορούσε να σκαλιστεί εύκολα και έδινε τη δυνατότητα στον κτίστη να σκαλίσει ανάγλυφες διακοσμήσεις.

Τα ξωπόρτια αποτελούνται από διπλά ανοιγόμενα προς το εσωτερικό της οικείας φύλλα θυρών, σανιδωτά ή με κεταπέδες-ταμπλάδες. Στις οικίες που παρατηρούνταν αστικές επιδράσεις, υπήρχαν φεγγίτες με σιδεριές στο άνω μέρος της θύρας, στις οποίες αναγραφόταν η χρονολογία ανέγερσης τους

Ανοίγματα :

Τα παραδοσιακά παράθυρα βρίσκονταν στην εξωτερική πλευρά του τοίχου, παρέχοντας έτσι χώρο στην εσωτερική πλευρά του, για την τοποθέτηση αντικειμένων ή της κούζας για να μένει δροσερό το νερό. Τα παράθυρα συνήθως άνοιγαν προς τα έξω, όταν δεν υπήρχαν σιδεριές στην εξωτερική τους πλευρά.

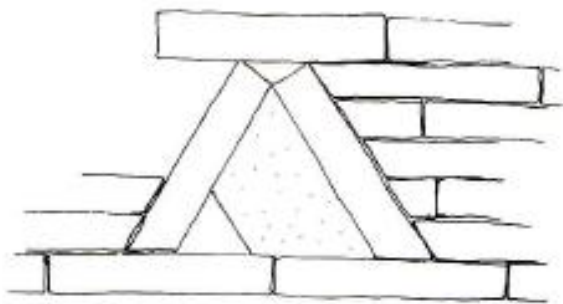
Στο χωριό παρατηρούνταν κυρίως σανιδωτά παράθυρα, σε αντίθεση με τα παράθυρα στα σπίτια, που ήταν με φυλλαράκια και οι αναλογίες τους ήταν πολύ μεγαλύτερες από τα υπόλοιπα που είχαν αστικές επιδράσεις.

Στο πάνω μέρος της τοιχοποιίας υπήρχαν μικρά ορθογωνικά ή τριγωνικά ανοίγματα, οι αρσέρες. Οι αρσέρες φώτιζαν και δρόσιζαν τον κλειστό εσωτερικό χώρο.

Οι σκάλες του εξωτερικού χώρου στο χωριό Άγιος Σωζόμενος ήταν είτε ξύλινες, είτε πέτρινες και τις περισσότερες φορές είχαν ξύλινο πλατύσκαλο. Οι σκάλες συνήθως εφάπτονταν στον κτηριακό όγκο που είχε το ανώι.

Τα σκαλοπάτια αποτελούνταν ως επί το πλείστον από μεγάλους ενιαίους πέτρινους ογκόλιθους. Στους ημιυπαίθριους χώρους, οι σκάλες ήταν ξύλινες με πέτρινη βάση.

Σε κλειστούς εσωτερικούς χώρους δεν παρατηρήθηκαν σκάλες.

Εικ 11 Τριγωνικη αρσερα

Εικ 12 ορθογωνια αρσερα

Οι διαστάσεις των κτιστών όγκων, ως προς το πλάτος και το ύψος των ορόφων, καθορίζονταν σύμφωνα με τις δυνατότητες των υλικών.

Συγκεκριμένα το πλάτος του μακριναριού καθοριζόταν συνήθως από το μήκος του κορμού που θα επιλεγόταν για να χρησιμοποιηθεί ως βολίτζι για την στέγη. Το κοινό πλάτος για ένα μακρινάρι κυμαινόταν γύρω στα 3 μ.. Αντιθέτως το μήκος του μακριναριού μπορούσε να ξεπεράσει τα 12 μ. , υπερβαίνοντας πολλές φορές το μήκος του δίχωρου.

Το δίχωρο ωστόσο, λόγω της ύπαρξης της καμάρας στο ενδιάμεσό του, υπερέβαινε κάποτε κατά δύο φορές το πλάτος του μακριναριού.

Ξωπόρτια – Θύρες που οδηγούν σε ημιυπαίθριους χώρους

Τα ανοίγματα που υπήρχαν στις κατοικίες του χωριού, μας αποκαλύπτουν στοιχεία από την ζωή και τις συνήθειες που είχαν οι κάτοικοι. Ωστόσο διακρίνονταν σε θύρες (ξωπόρτια , θύρες οικίας), παράθυρα και αρσέρες . Τα ξωπόρτια ήταν το πρώτο βασικό στοιχείο που παρουσιαζόταν σε μια παραδοσιακή οικία, αφού οι κατοικίες εφάπτονταν στους δρόμους.

Επίσης, τα θυρώματα ήταν το μέσω, με το οποίο επικοινωνούσε η οικία με το δημόσιο δρόμο, δηλαδή το όριο μεταξύ του δημόσιου δρόμου και της ιδιωτικής οικίας. Υπήρχαν δύο ειδών θύρες που εμφανίζονταν στα κτήρια του χωριού: οι θύρες των μαντρότοιχων που οδηγούσαν στην εσωτερική αυλή και οι θύρες που οδηγούσαν στο πόρτιο (σύμφωνα με την τυπολογική ανάλυση του οικισμού). Τα ξωπόρτια ήταν φτιαγμένα κυρίως από σανίδες ξύλων, οι οποίες ενώνονταν μεταξύ τους με δευτερεύοντα οριζόντια ξύλα (με καρφιά). Τα ξωπόρτια των μαντρότοιχων είχαν στις περισσότερες περιπτώσεις μεγαλύτερο ύψος σε σχέση με αυτά που οδηγούσαν σε ημιυπαίθριο χώρο, λόγω της ασφάλειας που ήθελαν να έχουν στην εσωτερική τους αυλή. Σε κάποιες περιπτώσεις που παρουσιάζονταν αστικές επιδράσεις, οι θύρες εμφανίζονταν με κεταπέδες (ταμπλάδες). Τα ξωπόρτια που στηρίζονταν στον μαντρότοιχο, είχαν ως πλαίσιο τους μεγάλους λίθους, ώστε να στηρίζουν την πόρτα και ο μαντρότοιχος συνεχιζόταν με τον χαρακτηριστικό τρόπο ανοικοδόμησης των οικιών (στο κάτω μέρος πετρώματα και στο πάνω μέρος πλινθάρι). Οι θύρες που οδηγούσαν σε ημιυπαίθριο χώρο στηρίζονταν από τους τοίχους της οικίας και στις περισσότερες περιπτώσεις γύρω από αυτές υπήρχε πέτρα ή ξύλο. Τα ξωπόρτια κάποιες φορές ήταν τετράγωνα και άλλες φορές τοξοτά.. Σε άλλες περιπτώσεις στο πάνω μέρος της τοξοστοιχίας υπήρχε ένα πέτρινο διακοσμητικό ανάγλυφο που υποδύκνυε την καλύτερη οικονομική κατάσταση των ιδιοκτητών της οικίας. Χαρακτηριστικό στοιχείο των εξωτερικών θυρών ήταν και τα τριτζέλλια. Ήταν κυρίως σιδερένια κυκλικά στοιχεία, όπου οι επισκέπτες ανέγγελλαν τον ερχομό τους κτυπώντας το. Ωστόσο, σε μερικές περιπτώσεις, στην εξωτερική επιφάνεια των θυρών, αντί για τον μηχανισμό που χρησιμοποιούμε σήμερα για το άνοιγμα της πόρτας (χερούλι) υπήρχε το κλαπούι, το οποίο ανασηκώνοντάς το, άνοιγε η πόρτα. Ένας άλλος μηχανισμός, ο οποίος προσέφερε ασφάλεια στους ενοίκους των οικιών, ήταν το ρομανίσι, ένας στρογγυλός σύρτης στο εσωτερικό της εξώπορτας. Η χρήση του γινόταν κυρίως την νύχτα για ασφάλεια στο εσωτερικό της οικίας.

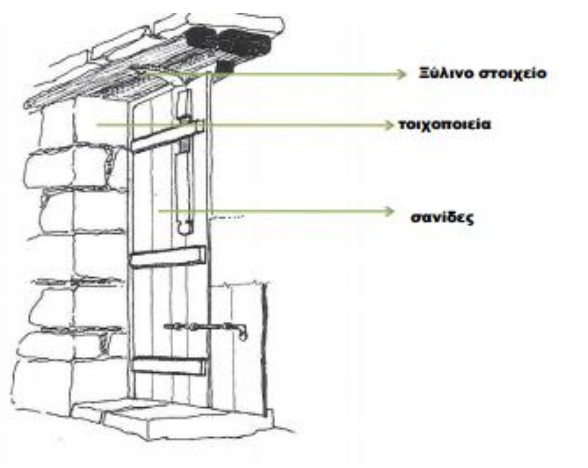
Ανοίγματα

Θύρες στα μακρινάρια

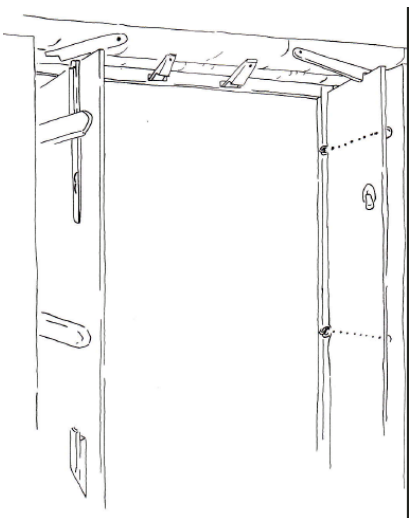
Μια άλλη κατηγορία ανοιγμάτων, είναι αυτή των θυρών στα μακρινάρια και γενικά θυρώματα που βλέπουν προς την εσωτερική αυλή. Σε κάθε δωμάτιο υπάρχει μόνο μία πόρτα που οδηγεί στην εσωτερική αυλή και σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις υπάρχουν ανοίγματα επικοινωνίας δύο δωματίων μεταξύ τους. Τα χαρακτηριστικά των θυρών αυτά είναι τα ίδια με τις εξώπορτες. Απλές σανιδωτές πόρτες διπλές κυρίως με σχετικά μικρό μέγεθος. Για την επίτευξη της στήριξης του τοίχου που βρισκόταν πάνω από την πόρτα, έβαζαν ένα ξύλο το λεγόμενο ανώφλι. Ωστόσο χρησιμοποιούσαν και μικρά ξύλα τα οποία τοποθετούσαν στο πάνω μέρος της πόρτας, για να μπορεί να κλείνει. Για να μπορέσει το κάθετο ξύλο που στηρίζει την πόρτα να ενωθεί με το οριζόντιο έτσι ώστε να δημιουργηθεί η κάσα της πόρτας δημιουργούσαν μια οπή στην άκρια του πάνω ξύλου και τοποθετούσαν τα κάθετα μέσα σε αυτήν.

Τα ανοίγματα που βλέπουν προς την εσωτερική αυλή είναι και αυτά σανιδωτά με οριζόντιες, κάθετες σανίδες και καρφιά που αποτελούν ένα παράθυρο. Σε αρκετές περιπτώσεις τα ανοίγματα έχουν δύο φύλλα, ενώ σε άλλες περιπτώσεις που δεν συναντάμε στα παράθυρα του δρόμου είναι μονά. Είναι μικρά σε μέγεθος και αριθμό. Σε κάποιες περιπτώσεις τα ανοίγματα διαθέτουν σιδεριές ή κάθετα ξύλα. Ωστόσο τοποθετούνται στην εξωτερική μεριά του τοίχου για να χρησιμοποιούν το εσωτερικό μέρος για τοποθέτηση αντικειμένων.

Μια άλλη κατηγορία ανοιγμάτων που βρίσκονται στο εσωτερικό του κάθε δωματίου αποτελούν τα κουφώματα που μοιάζουν να είναι παράθυρα, αλλά πίσω από αυτά κρύβεται ένας αποθηκευτικός χώρος. Οι ντουλάπες αυτές έχουν εξωτερικό κάλυμα σανιδωτά παράθυρα και μέσα σε αυτά υπάρχουν ράφια για αποθήκευση κυρίως τροφίμων. Τα σανίδια έχουν πλάτος 7 – 9 εκ. και ενώνονται μεταξύ τους με οριζόντιους ζυγούς. Έπειτα η όλη κατασκευή στερεώνεται σε ένα περιμετρικό ξύλινο πλαίσιο το οποίο ορίζει άνοιγμα αυτό. Το βάθος των εισδοχών αυτών είναι 30 εκ. και έχει διαστάσεις 50 – 100 εκ. Τα κουφώματα αυτά ονομάζονται τοιχάρμαρα και στο εσωτερικό τους πλάκες από πέτρα ή ξύλο με πάχος 6 και 3 εκ. αντίστοιχα αποτελεί το ράφι. Για την επίτευξη της κλειστής θέσης του τοιχάρμαρου τοποθετείται ένας περιστρεφόμενος μοχλός- ξύλο, το οποίο κατά την περιστροφή του ανοίγει ή κλείνει το φυλλαράκι.

Εικ.13 Τομή πόρτας

Εικ.14 Μηχανισμός κλειδώματος

Παράθυρα που βλέπουν στον δρόμο

Μια άλλη κατηγορία ανοιγμάτων είναι αυτή των παραθύρων. Τα παράθυρα που ανοίγουν στο δρόμο είναι κατασκευασμένα από σανίδες κάθετες και ενώνονται μεταξύ τους με οριζόντια ξύλα και καρφιά. Στο πάνω μέρος των παραθύρων υπάρχει ένα ξύλο (ανώφλιο) το οποίο στηρίζει το παράθυρο. Τα παράθυρα έχουν σχετικά μικρό μέγεθος πέρα από κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει αστική επιρροή, τα παράθυρα εμφανίζονται με μεγαλύτερο μέγεθος. Επίσης τα παράθυρα με αστικές επιρροές διαθέτουν φιλλαράκια καθώς και σιδερένια διακοσμητικά που αποδυκνούν την καλύτερη οικονομική κατάσταση της οικογένειας αυτής. Τα παράθυρα έχουν κυρίως δύο φύλλα και τα ανοίγματα αυτά έχουν την δυνατότητα να ανοίγουν προς τα έξω. Τα ανοίγματα αυτά προσφέρουν επίσης μερική ασφάλεια στην οικία γιατί δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός για άνοιγμα του παραθύρου προς την εξωτερική επιφάνεια αλλά μόνο στην εσωτερική. Τις περισσότερες φορές τα οριζόντια ξύλα που ενώνουν τα κάθετα σανίδια αποτελούν τον μηχανισμό για το άνοιγμα των παραθύρων. Τα παράθυρα τοποθετούνται στην εξωτερική παρειά του τοίχου προς τον δρόμο και έτσι λόγω του μεγάλου πάχους του τοίχου που φθάνει γύρω στα 50 εκατοστά, (στον οικισμό δημιουργείται μια εσοχή στο εσωτερικό της κατοικίας, το οποίο χρησιμοποιούσαν για τοποθέτηση αντικειμένων. (εικ 15)

Εικ.15

Αναλογία πλήρους - κενού

Οι όψεις των κτιρίων του οικισμού διακρίνονται από τα λίγα παράθυρα και την μια εξώπορτα. Τα παράθυρα σε σχέση με την εξώπορτα είναι κυρίως συμμετρικά και έχουν μια απόσταση περίπου 2 μέτρα μεταξύ τους. Το διαφορετικό χρώμα των ανοιγμάτων, το μέγεθος και ο διαφορετικός τύπος τους (με σιδεριές ή όχι) είναι τα χαρακτηριστικά όπου μπορεί κανείς να διαχωρίσει τις διαφορετικές ιδιοκτησίες και οικίες σε μια ενιαία όψη των κτισμάτων. Τα παράθυρα που βρίσκονται στα ανώια βρίσκονται στον ίδιο κατακόρυφο άξονα με αυτά του επιπέδου του δρόμου. Στις όψεις των οικιών διακρίνουμε ότι λόγω της διαφορετικής κλίσης των δρόμων, κάποιες από τις εξώπορτες διαθέτουν σκαλιά ώστε η οικία να βρίσκεται στο ίδιο ύψος. Στα κτίρια που εντοπίζονται στοιχεία από αστικές επιδράσεις, οι όψεις διαφοροποιούνται. Τα παράθυρα πολλαπλασιάζονται και η συμμετρία γίνεται πιο έντονη λόγω των νεοκλασικών επιδράσεων.

Αρσέρες

Οι αρσέρες είναι μια κατηγορία ανοιγμάτων που συναντάμε σε όλες τις κατοικίες του χωριού. Είναι μικρά ορθογωνικά ανοίγματα με διαστάσεις 30 – 40 εκ. σε ύψος και πλάτος 10 – 20 εκ. Βρίσκονται στο πάνω μέρος ενός δωματίου, γύρω στο ένα πόδι κάτω από τα βολιτζία της στέγης. Αρσέρες συναντάμε κυρίως μία σε κάθε δωμάτιο και ιδιαίτερα στα δίχωρα. Πάνω από τις αρσέρες τοποθετούσαν ένα μεγάλο λίθο, ώστε να στηρίζει τα πλίνθινα τούβλα και να μην καταρρέει ο τοίχος στο άνοιγμα της αρσέρας. Σε άλλες περιπτώσεις η αρσέρα γινόταν εξολοκλήρου με λίθους ώστε να είναι πιο σταθερή. Ο ρόλος της αρσέρας είναι πολύ σημαντικός στον αερισμό της οικίας, άλλα και στην εισαγωγή φωτός ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί θερμομονωτικά (μείωση θερμικών απωλειών). Ωστόσο βοηθάει στην αποφυγή της υγρασίας. (εικ 11 και εικ 12)

Βιοκλιματική λειτουργία

Η βιοκλιματική λειτουργία των παραδοσιακών οικιών ήταν πολύ σημαντική, μιας και η τεχνολογία της εποχής δεν τους παρείχε θερμό και κρύο αέρα κατά την διάρκεια του καλοκαιριού και του χειμώνα. Τα ανοίγματα σε κάθε οικία έπαιζαν σημαντικό ρόλο στον αερισμό του σπιτιού άλλα και στην εισαγωγή θερμότητας κατά τους κρύους μήνες. Στα δωμάτια όπου το ύψος ήταν μικρό, κατασκεύαζαν δύο παράθυρα και μια πόρτα έτσι ώστε ο αέρας παίρνοντας από την θύρα να αερίζει το δωμάτιο και να εξέρχεται από τα παράθυρα. Πολύ σημαντική ήταν και η χωροθέτηση των ανοιγμάτων ανάλογα με τον προσανατολισμό του ήλιου, ώστε να ηλιάζεται η οικία. Γενικά το χωριό έχει δύο βασικούς άξονες παράλληλους με τον ποταμό και οι οικίες χωροθετούνται κάθετα σε αυτούς. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι οικίες είναι κτισμένες με νοτιοανατολικό προσανατολισμό για να αξιοποιεί τον ήλιο. Έτσι, το καλοκαίρι παραμένει δροσερό και το χειμώνα, που ο ήλιος είναι χαμηλότερα, θερμαίνεται. Η διάταξη των επιμέρους όγκων του κτιρίου είναι τέτοια, ώστε να δημιουργεί σκιερές γωνιές και να προστατεύει το εσωτερικό τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα ανοίγματα όμως είναι κυρίως τοποθετημένα νοτιοανατολικά και έτσι επιτυγχάνεται ο ηλιασμός των οικιών. Τα παράθυρα βρίσκονταν κυρίως στην ανατολή για να φωτίζεται το σπίτι και οι αρσέρες προς τα βόρεια για να γίνεται σωστά ο αερισμός. Τα ξωπόρτια που ήταν προσανατολισμένα προς την ανατολή, ήταν κυρίως θύρες που οδηγούσαν στην αυλή ούτως ώστε να φωτίζεται το πρωί και να έχει θερμό αέρα.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ.

Όσον αφορά την παθολογία των κτισμάτων ένα μικρό ποσοστό των κτηρίων παραμένει όρθιο λόγω της συνεχομένης αφαίρεσης των δομικών του στοιχείων τι ζημιές που δέχθηκαν από τα πυρά του πολέμου αλλά και τις έκθεσης τους στις καιρικές συνθήκες. Ως συνέπεια όλων αυτών είναι η παραμόρφωση των κτηρίων η μείωση του δομικού τους όγκου και τέλος η παραμονή μόνο των θεμελίων.

Σε σχετικά καλή κατάσταση είναι το τουρκοκυπριακό σχολείο και η βρύση λόγω της εξολοκλήρου κατασκευής τους από πέτρα.

Εικ.16 σημερινή κατάσταση του κτηρίου στο οικόπεδο 102 όπου απουσιάζουν τα κουφώματα, η στέγη , το δάπεδο κα.

Εικ. 17 κτίσμα του οικ. 7

Εικ19

Εικ.20

Εικ.21

Οι φωτογραφίες αυτές πάρθηκαν από το οικ. 50 και παρουσιάζουν το μέγεθος της ζημίας το κτήριο έχει μεγάλη απόκλιση από την κατακόρυφο με αποτέλεσμα να παραμορφωθεί αυτό προέκυψε κηρίος από την αφαίρεση της στέγης και των πατωμάτων. (εικ19,εικ20 και εικ21)

ΑΡΧΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κτήρια αποτελούν αξιόλογο παράδειγμα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, αλλά και αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι η διατήρηση των οικοδομών μπορεί να διασφαλιστεί καλύτερα με την επαναχρησιμοποίηση τους.

Με την προϋπόθεση ότι η εκτελεστή των εργασιών αποκατάστασης - ανασύλωσης και αναβίωσης θα στηριχθεί επιπρόσθετα στις ακόλουθες αρχές.

α) Την ανασύλωση και πλήρη συντήρηση και αποκατάσταση του κελύφους των οικοδομών και των τμημάτων που διατηρούνται στην αυθεντική αρχιτεκτονική τους μορφή, καθώς και την χρησιμοποίηση στο μέγιστο δυνατό βαθμό παραδοσιακών υλικών και τεχνικών.

β) την αντικατάσταση των τμημάτων των οικοδομών που έχουν απωλεσθεί ή καταστραφεί ή τροποποιηθεί με νέα πανομοιότυπα με τα αυθεντικά , όπου αυτό είναι εφικτό, ενώ όπου δεν υπάρχει τεκμήριο για την αυθεντική τους μορφή, τη χρησιμοποίηση νέων υλικών με απλή μορφή αρμονικά ενταγμένων στο αρχιτεκτονικό σύνολο, χωρίς να πλαστογραφούνται τα ιστορικά τεκμήρια του κτηρίου.

γ) Σε περιπτώσεις όπου οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς, την επίλυση θεμάτων στήριξης και ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού με σύγχρονες μεθόδους κατασκευής και τοποθέτησης , οι οποίες να εναρμονίζονται τεχνικά και αισθητικά με την υφιστάμενη αυθεντική κατάσταση, και να δηλώνουν ταυτόχρονα τη σύγχρονη τους κατασκευή.

δ) Σε περιπτώσεις όπου κατασκευάζονται νέες προσθήκες για λειτουργικούς σκοπούς, τόσο εντός, όσο και εκτός του κελύφους των διατηρητέων οικοδομών, αυτές πρέπει να σέβονται όλα τα παραδοσιακά μέρη των κτηρίων , την ισορροπία της σύνθεσης τους, τις σχέσεις τους με τον περιβάλλοντα χώρο και ταυτόχρονα πρέπει να διαχωρίζονται από τα αυθεντικά μέρη τους, φέροντας τη σφραγίδα της εποχής τους. Οι προσθήκες πρέπει να βασίζονται στην αρχή της αναστρεψιμότητας, έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα επαναφοράς των κτηρίων στην αρχική του κατάσταση.

ΔΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

Για την αντιμετώπιση τυχόν στατικών προβλημάτων και ανεπαρκειών στις τοιχοποιίες των παραδοσιακών οικοδομών, συστήνεται η αποκατάσταση των αυθεντικών κατασκευών με παραδοσιακά υλικά και τεχνικές όπως συρραφή ρωγμών, σύνδεση γωνιών, τοποθέτηση περιμετρικής δοκού μαντωσιάς κλπ. Η επιδιόρθωση του παραδοσιακού φέροντα οργανισμού δεν πρέπει να αλλοιώνει τη στατική λειτουργία του.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ

ΕΜΦΑΝΗΣ ΛΑΞΕΥΤΗ ΠΕΤΡΙΝΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ.

Η εξωτερική επεξεργασμένη λιθοδομή, καθώς και όλα τα λαξευτά πέτρινα στοιχεία της, όπως πλαίσια κουφώματα, γείσα, κορνίζες, ακμές τοίχων κλπ., θα αποκατασταθούν στην αυθεντική τους μορφή και θέση, αφού αφαιρεθούν οποιεσδήποτε μεταγενέστερες επενδύσεις και καθαριστούν από τυχόν υπολείμματα βαφών/ επιχρισμάτων και συντηρηθούν κατάλληλα (ώστε η πέτρα να παραμένει εμφανείς. Εξυπακούεται ότι για την επισκευή της λιθοδομής και των πέτρινων στοιχείων θα χρησιμοποιείται φαρασάνι (κονίαμα με βάση κονιορτοποιημένη πέτρα.) στην ίδια χρωματική απόχρωση με την πέτρα, κατάλληλα λαξευμένη. Νοείται ότι με κανένα τρόπο θα βάφονται ή θα τσιμεντώνονται οι αρμοί, ενώ το συνθετικό κονίαμα θα είναι στο χρώμα της πέτρας. **Επιπλέον, σε καμία περίπτωση θα κατασκευάζονται πέτρινα ή άλλης μορφής πλαίσια με ανοίγματα όπου δεν προϋπήργαν αυθεντικά ή σε ανοίγματα.**

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΗΣ ΛΙΘΟΔΟΜΗ.

Η επιδιόρθωση και συμπλήρωση της υφιστάμενης εξωτερικής πέτρινης τοιχοποιίας να γίνει με τον παραδοσιακό τρόπο και υλικά, ώστε η τελική εικόνα να είναι ίδια με την αρχική αυθεντική. Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στην αρμολόγηση, το χαλίκωμα, τα μεγέθη και την πυκνότητα των λίθων και χαλικιών, ενώ σε καμία περίπτωση να βαφούν ή να τσιμεντωθούν οι αρμοί. Το συνδετικό κονίαμα να έχει την ενδεδειγμένη σύνθεση με βάση τον ασβέστη. Το κονίαμα αρμολόγησης να έχει παρόμοια σύσταση, να είναι στο χρώμα της τοπικής γης και να τοποθετηθεί σε εσοχή ώστε να είναι σχεδόν αθέατο. Επιπλέον, το αρμολόγημα, σε καμία περίπτωση να αλλοιώνει την αυθεντική όψη της τοιχοποιίας ως προς το χρωματισμό και την υφή. Τυχόν επεμβάσεις που έχουν γίνει στην τοιχοποιία με σκυρόδεμα, τσιμεντώματα, ασβεστόματα, γυψώματα, κλπ. Δε γίνονται αποδεκτές και θα πρέπει να αφαιρεθούν και η οικοδομή να αποκατασταθεί στην αυθεντική της μορφή. Νοείται ότι στα τμήματα της τοιχοποιίας που ήταν ανέκαθεν επιχρισμένα (γύρω από καμάρες, στεγασμένοι χώροι, ηλιακοί, προσόψεις κλπ.) απαιτείται η ανακατασκευή του αρχικού επιχρίσματος με βάση την αυθεντική κατάσταση(με βάση το γύψο η τον ασβέστη), ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι όμοιο με το αυθεντικό και ταυτόχρονα να επιτρέπεται η διαπνοή της τοιχοποιίας.

ΩΜΟΠΛΙΝΘΟΔΟΜΕΣ

Η υφιστάμενες πλινθοδομές (πλινθάρيني τοίχοι) να διατηρηθούν και να συντηρηθούν κατάλληλα, η επιδιόρθωση και συμπλήρωση τους να γίνει με ωμόπλινθους.

Η επίχριση της πλινθοδομής να γίνει με τον παραδοσιακό τρόπο με την χρήση ξύλινων σφηνών και με τα παραδοσιακά η κατάλληλα σύγχρονα υλικά, ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι

όμοιο με το αυθεντικό και ταυτόχρονα να επιτρέπεται η διαπνοή της τοιχοποιίας. Τα επιχρίσματα να γίνονται ανάλογα με την αρχική αυθεντική κατάσταση με κονίαμα που έχει βάση τον ασβέστη ή γύψο ή αχυροπυλό. Νοείται ότι σε καμία περίπτωση θα χρησιμοποιηθεί μεταλλικό πλέγμα για την στήριξη των επιχρισμάτων. Με κανένα τρόπο επιτρέπονται επιχρίσματα τύπου ξένου προς το παραδοσιακά υλικά, όπως λ.χ. τσιμεντοσοβάς.

ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ

Θα διατηρείται πάντοτε η αυθεντική σχέση επιχρισμένων επιφανειών και επιφανειών με εμφανή πέτρα. Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στο πάχος του επιχρίσματος. Το επίχρισμα να έχει το ελάχιστο δυνατό πάχος έτσι ώστε σε καμία περίπτωση να βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο, αλλά να βρίσκεται σε εσοχή από αρχικές κατασκευές λαξευτών λίθινων στοιχείων, ώστε αυτά να αναδεικνύονται σωστά.

ΝΕΑ ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ Η ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ

Στα σημεία διάνοιξης / κατασκευής νέων κουφωμάτων στην τοιχοποιία να χρησιμοποιηθούν κατάλληλα λαξευμένες πέτρες ή πλινθάρια στις γωνίες, σύμφωνα με την ανάλογη λεπτομέρεια των υφιστάμενων ανοιγμάτων. Τα νέα ανοίγματα σε παραδοσιακές τοιχοποιίες θα έχουν μεγέθη και αναλογίες σύμφωνα με τα παραδοσιακά τοπικά πρότυπα.

ΚΑΜΑΡΕΣ

Οι καμάρες να διατηρηθούν και αποκατασταθούν στην αυθεντική τους παραδοσιακή μορφή. Η υπόλοιπη εξωτερική τοιχοποιία να γυψωθεί. Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στο πάχος του επιχρίσματος (μικρό πάχος) και στα σημεία τελειώματος του ώστε να αποκαθίσταται η παραδοσιακή μορφή (Ομαλό σβήσιμο κλπ.).

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ

ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ

Τα εσωτερικά επιχρίσματα να κατασκευαστούν με τον παραδοσιακό τρόπο και υλικά (γύψο ασβεστοπηλό, αχυροπυλό ή ασπρόγιασμα), ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι όμοιο με το αυθεντικό και ταυτόχρονα να επιτρέπεται η διαπνοή της τοιχοποιίας. Η τοιχοποιία εσωτερικά πρέπει να παραμένει στην αυθεντική της μορφή με την ανακατασκευή του αυθεντικού

επιχρίσματος μετά από κατάλληλο καθαρισμό και συντήρηση της τοιχοποιίας σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα . Σε καμία περίπτωση θα χρησιμοποιηθεί μεταλλικό ή άλλου τύπου πλέγμα, άλλα ούτε και επιχρίσματα τύπου τσιμεντοσοβά σε κανένα από τα στάδια επίχρισης.

ΝΕΕΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΕΣ

Οι προτεινόμενοι νέοι διαχωριστικοί τοίχοι στο εσωτερικό τμήμα της οικοδομής (τοίχοι για δημιουργία χώρων υγιεινής κ λ π) πρέπει να έχουν σύγχρονη μορφή και να κατασκευάζονται με σύγχρονα υλικά (γυψοσανίδες). Οι νέες κατασκευές να είναι εμφανώς αναγνωρίσιμες και να σηματοδοτείται η περίοδος κατασκευής τους. Ταυτόχρονα πρέπει να διατηρείται η αυθεντικότητα του αρχικού κτηρίου. Οι νέες τοιχοποιίες να παραμένουν σε χαμηλότερο επίπεδο (π.χ. χώροι υγιεινής) ή στο άνω μέρος τους να τοποθετείται ενιαίο διαφανές γυαλί χωρίς επιμερισμούς, ώστε να αναγνωρίζεται το αρχικό μέγεθος των παραδοσιακών δωματίων . Επιπλέον , σημειώνεται ότι οι νέες τοιχοποιίες δεν θα πρέπει να αποτελούν συνέχεια υφιστάμενων παραδοσιακών τοιχοποιιών ή να εκτείνονται μέχρι τις ακμές ανοιγμάτων, αλλά να κατασκευάζονται σε μικρή υποχώρηση προς τα πιο πάνω παραδοσιακά στοιχεία.

ΑΝ ΕΠΙΧΡΙΣΤΕΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΕΣ

Η αρμολόγηση και το χαλίκωμα των εν λόγω τοιχοποιιών να γίνονται σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα.

ΟΡΟΦΕΣ

ΜΟΡΦΗ ΣΤΕΓΗΣ

Η αυθεντική κατασκευή των οροφών να αποκατασταθεί αφού γίνει κατάλληλη συντήρηση ενώ όπου αυτό είναι αναγκαίο να χρησιμοποιηθούν νέα στοιχεία πανομοιότυπα με τα υφιστάμενα αυθεντικά (ξύλινα στοιχεία, βολιτζία, δοκάρια, σανίδωμα κ λ π). Εννοείται ότι οι οροφές θα υποκαθίστανται με την διατήρηση των αρχικών αυθεντικών βολιτζιών/μορίνων στην αρχική τους κλίση και θέση σύμφωνα με την αρχική κατάσταση. Σε καμία περίπτωση δεν αλλοιώνονται οι υφιστάμενες κλίσεις και δεν ενοποιούνται οι στέγες ή τα στέγαστρα που αρχικά δεν ήταν ενοποιημένα.

ΑΠΟΛΗΞΕΙΣ

Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στη διατήρηση / αποκατάσταση των αυθεντικών οροφών.

ΒΟΛΙΤΖΙΑ

Η αντικατάσταση των βολιτζιών να γίνεται με νέα όμοια με τα αυθεντικά.

ΞΥΛΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όλα τα ξύλινα στοιχεία της οικοδομής να αποκατασταθούν στην αυθεντική τους μορφή. Η ξύλινη κατασκευή των στεγών και των μεσοπατωμάτων με όλα τα επιμέρους στοιχεία της (τράβες / βολιτζία / σανιδωτά / καλαμωτές / ψαθαρκές / στρωτέρια κ.λπ.) να αποκατασταθούν στην αυθεντική τους μορφή.

ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΡΤΟΠΑΡΑΘΥΡΑ

Τα παραδοσιακά ανοίγματα θα πρέπει να αποκατασταθούν στην αρχική τους μορφή (μέγεθος ,αναλογίες) και θέση.

ΦΥΛΛΑ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ

Τα κουφώματα που έχουν υποστεί ανεπανόρθωτη ζημιά, θα αντικατασταθούν με όμοια με τα αρχικά αυθεντικά της οικοδομής και σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα.

ΔΑΠΕΔΑ – ΚΑΤΩΦΛΙΑ

ΔΑΠΕΔΑ

Τα νέα δάπεδα πρέπει να είναι από παραδοσιακά υλικά – γυψομάρμαρα , πήλινες πλάκες ή σανιδωτά στους αντίστοιχους χώρους που προϋπήρχαν. Σημειώνεται ότι στα γυψομάρμαρα και στις πήλινες πλάκες δεν τοποθετείται τσεκουλαδούρα (σοβατεπί). Σε περίπτωση χρήσης ξύλου θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί πλατύ σανίδι από ξύλο (ΟΧΙ! Δάπεδο τύπου «παρκέ» ή «λάμινεϊτ»). Γενικά δεν επιτρέπεται η χρήση δαπέδου τύπου μονοκοτούρας (κεραμικά). Αυτό μπορεί να επιτραπεί μόνο κατ' εξαίρεση στους υγρούς χώρους (π.χ. δωμάτια υγιεινής) και όχι σε άλλους χώρους νοουμένου ότι το πλακάκι είναι μονόχρωμο, ματ υφής σε χρωματισμούς που συνάδουν με τους παραδοσιακούς της οικοδομής. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στα τελειώματα

των πατωμάτων που αφορούν τα οριακά σημεία επαφής των νέων δαπέδων με τα παραδοσιακά πατώματα.

ΚΑΤΩΦΛΙΑ

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην ορθή κατασκευή των κατωφλιών των εξωτερικών θυρών της οικοδομής, ιδιαίτερα της πρόσοψης. Τα κατώφλια να κατασκευαστούν από συμπαγή υλικά (π.χ. πέτρα, μονολιθικό μάρμαρο, μετόν) σύμφωνα με την αρχική αυθεντική κατάσταση και τα παραδοσιακά πρότυπα της περιοχής. Το πάχος του εσωτερικού δαπέδου δεν θα είναι σε καμία περίπτωση ορατό κάτω από τις εξωτερικές θύρες της οικοδομής, εκτός αν πρόκειται για την αρχική αυθεντική λεπτομέρεια.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

ΝΕΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

Η εσωτερική διακόσμηση (συμπεριλαμβανομένων και των φωτιστικών) πρέπει να σεβαστεί την αρχιτεκτονική της οικοδομής σε μορφή, υλικά και χρώμα. Όλα τα νέα στοιχεία πρέπει να εναρμονίζονται τεχνικά και αισθητικά με την παραδοσιακή οικοδομή, αλλά και να δηλώνουν ταυτόχρονα τη σύγχρονη εποχή τους. Εξυπακούεται ότι η προσθήκη οποιωνδήποτε νέων κατασκευών στο εσωτερικό της οικοδομής θα είναι πλήρως αναστρέψιμη, για αυτό και πρέπει να αποφευχθεί η χρήση μετόν και άλλων υλικών και κτιστών κατασκευών που δεν είναι εύκολα αναστρέψιμα. Ο μόνιμος λειτουργικός εξοπλισμός της οικοδομής (ντουλάπια κουζίνας, ερμάρια κλπ.) θα κατασκευάζεται με λιτές απλές μορφές. Όλες οι κατασκευές που θα τοποθετούνται στην παραδοσιακή οικοδομή δεν επεκτείνονται μέχρι την οροφή των δωματίων αλλά παραμένουν σε χαμηλότερο επίπεδο. Ο εντοιχισμός των ερμαριών δεν γίνεται αποδεκτός.

ΝΕΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΛΙΜΑΚΟΣΤΑΣΙΟ

Η εσωτερική προτεινόμενη σκάλα (οικ. 73) να είναι ελαφριά κατασκευή από ξύλο ή μέταλλο ή συνδυασμός των δύο, χωρίς κανένα κτιστό τμήμα. Το κιγκλίδωμα της να αποτελείται από απλά κάθετα μεταλλικά στοιχεία στρογγυλής διατομής με ξύλινη ή μεταλλική κουπαστή.

ΠΑΓΚΟΙ ΚΟΥΖΙΝΑΣ

Να αποφεύγεται η τοποθέτηση πάγκων κουζίνας εφαπτομενικά με παράθυρα ώστε να μην αλλοιώνεται η αυθεντική μορφή και λειτουργία τους.

ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ

Οι αυθεντικοί χρωματισμοί της οικοδομής πρέπει να επαναφερθούν. Τα πορτοπαράθυρα και η τοιχοποιία να βαφούν σε χρωματισμούς που υπήρχαν αρχικά στην οικοδομή, μετά από σχετική έρευνα, γι' αυτό κατά την αποκατάσταση της, θα φυλάγονται στο εργοτάξιο δείγματα χρωμάτων των αρχικών επιχρισμάτων και ξύλινων κατασκευών. Για τυχόν ξυλεία η οποία δεν θα ελαιοχρωματιστεί, να χρησιμοποιείται βερνίκι που θα επαναφέρει την παραδοσιακή απόχρωση της αρχικής ξυλείας, ενώ σε καμία περίπτωση αυτό να είναι κοκκινωπής ή κιτρινωπής απόχρωσης. Τα μεταλλικά στοιχεία (π.χ. σιδεριές στα παράθυρα) να βαφούν σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα και σε καμία περίπτωση στο χρώμα των εξωτερικών φύλλων των κουφωμάτων. Γενικά να αποφευχθεί η χρήση γυαλιστερών βάφων και βερνικιών.

ΝΕΕΣ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ

Οι νέες προσθήκες να έχουν απλή μορφή που να εντάσσονται αρμονικά με την παρακείμενη διατηρητέα οικοδομή αλλά να δηλώνουν ταυτόχρονα τη σύγχρονη τους κατασκευή. Οι εξωτερικές επιφάνειες τους να διαμορφωθούν με τέτοιο τρόπο και με τη χρήση κατάλληλων υλικών ώστε να εναρμονίζονται με την παραδοσιακή οικοδομή (αποφυγή χρήσης σπρίτς κλπ., εμφανή υλικά, χρωματισμοί). Προσθήκες που εφάπτονται στην διατηρητέα οικοδομή χωρίς να επηρεάζουν τις παραδοσιακές απολήξεις των στεγών. Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στα σημεία επαφής της νέας κατασκευής με την παραδοσιακή οικοδομή. Νοείται ότι θα αποφεύγεται η τοποθέτηση κατασκευής από οπλισμένο σκυρόδεμα σε επαφή με την παραδοσιακή οικοδομή ώστε να υπάρχει η δυνατότητα επαναφοράς του κτιρίου στην αρχική του κατάσταση πριν την κατασκευή προσθηκών. Γενικά στις προσθήκες, συστήνεται η χρήση σιδερένιας φέρουσας κατασκευής.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ/ΠΕΡΙΤΕΙΧΙΣΜΑΤΑ

ΑΥΛΗ

Η αυλή να διαμορφωθεί και να τοπιοτεχνηθεί κατάλληλα, ώστε να προβάλλεται ο αυθεντικός χαρακτήρας της περιοχής διατηρώντας την ισόρροπη σχέση πρασίνου – σκληρών επιφανειών, σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα και την αρχική κατάσταση. Οποιαδήποτε νέα τοπιοτέχνηση να ακολουθήσει λιτές μορφές που να σέβονται τον παραδοσιακό χαρακτήρα της διατηρητέας οικοδομής. Τα νέα πλακόστρωτα / λιθόστρωτα που θα κατασκευαστούν , να ακολουθούν τα παραδοσιακά πρότυπα ως προς τον τρόπο αρμολόγησης / χολιάσματος.

ΔΕΝΤΡΑ ΣΤΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΥΛΕΣ

Παράλληλα με την ύπαρξη μεταβατικών ημιυπαίθριων χώρων, η ύπαρξη δέντρων στις εσωτερικές αυλές ενισχύει την προσαρμογή στις κλιματολογικές συνθήκες και δημιουργεί περαιτέρω χαρακτηριστικούς για τις παραδοσιακές οικοδομές χώρους. Η ύπαρξη φυλλοβόλων δέντρων λειτουργεί θετικά στον χώρο της κατοικίας (δημιουργώντας σκιά το καλοκαίρι αλλά αφήνοντας τον ήλιο να περάσει το χειμώνα), αλλά και ως στοιχείο πρασίνου κατά μήκος των δρόμων του οικισμού. Ως εκ τούτου, στις αυλές των οικοδομών, όπου είναι δυνατό πρέπει να προνοείται η φύτευση δέντρων χαρακτηριστικών για την περιοχή.

ΞΗΡΟΛΙΘΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Να διατηρηθούν οι ξηρολιθικοί τοίχοι που υπάρχουν, αφού συντηρηθούν ή συμπληρωθούν με τον παραδοσιακό τρόπο και τεχνική.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Οι επιγραφές / πινακίδες θα πρέπει να τοποθετηθούν διακριτικά στις οικοδομές, να καταλαμβάνουν τη μικρότερη δυνατή επιφάνεια και να είναι γραμμένες στην Ελληνική και δευτερευόντως στην Αγγλική ή άλλη γλώσσα. Το μέγεθος της πινακίδας θα πρέπει να σχετίζεται με τα ανοίγματα σε ύψος και πλάτος. Καμία πινακίδα θα τοποθετείται στην οροφή, στην στέγη, στον ελεύθερο χώρο γύρω από τις οικοδομές ή σε άλλο σημείο, εκτός από την πρόσοψη των οικοδομών. Οι επιγραφές θα είναι λιτές, σε διαφανή βάση ή σε χρωματισμούς που να εναρμονίζονται με τα χρώματα του κάθε κτηρίου ή με στερέωση απλών μεμονωμένων γραμμάτων στις τοιχοποιίες.

ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

Όλες οι εγκαταστάσεις (ηλεκτρικές , υδραυλικές , ντεπόζιτα, κλιματισμός κλπ.) να είναι αφανής ενώ σε αντίθετη περίπτωση να εντάσσονται διακριτικά και αρμονικά στην οικοδομή. Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στην διακριτική τοποθέτηση ηλεκτρικών και τηλεφωνικών καλωδίων και κιβωτίων στις εξωτερικές όψεις της οικοδομής, καθώς και κεραιών στην οροφή. Νοείται ότι όλες οι κατασκευές ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων θα βρίσκονται σε μέρη αθέατα.

ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΤΗΡΙΩΝ

ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

Στόχος του Σχεδίου είναι η επαναχρησιμοποίηση οικοδομών που έχουν εγκαταλειφθεί, συμπεριλαμβανομένων και δημοσίων κτιρίων όπως το Τουρκο κυπριακό σχολείο, κυρίως ως πολιτιστικοί χώροι, ώστε να ανακτήσει ο οικισμός την πολιτιστική του ταυτότητα, και να δημιουργηθούν σημεία αναφοράς και δραστηριότητας.

Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου προνοούνται τα ακόλουθα:

(α) Ανακαίνιση και αποκατάσταση του Τούρκο-κυπριακού σχολείου και του χώρου γύρω από αυτό, και μετατροπή του σε Πολιτιστικό Κέντρο για πραγματοποίηση εκθέσεων, διοργάνωση διαλέξεων και συγκεντρώσεων, κ.ο.κ.

(β) Διαμόρφωση και αναβάθμιση των εξωτερικών χώρων γύρω από τις εκκλησίες Του Αγίου Σωζομένου, του Αγίου Μάμα και του ασκητηρίου του Αγίου Σωζομένου που είναι αφιερωμένο στην Παναγία, για υπαίθριες πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις.

(γ) Αποκατάσταση του κτηρίου στο οικ. 50 και μετατροπή του σε αρχαιολογικό μουσείο, ώστε να καταστεί ελκυστικό και να αποτελέσει πόλο έλξης επισκεπτών.

(δ) Επισκευή και αναστύλωση των οικοδομών του οικ. 66 και μετατροπή του σε καφεενείο.

(ε) Δημιουργία, οργάνωση και αναβάθμιση ανοικτών χώρων, με στόχο τη δυνατότητα διοργάνωσης διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων.

(στ) Οργανική και λειτουργική σύνδεση του χωριού με τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται μέσα και περιφερικά από αυτό (αρχοντικό και αρχαιολογικά ευρήματα Νικολήδες) με την κατασκευή πεζόδρομων και ποδυλατόδρομων.

Εικ.22 σιδεροσύνδεση πριν την στρώση του πατώματος από μπετόν

Εικ.23 επιδιόρθωση και ενίσχυση τοίχου από πλίνθρα οι οποία έχει διαβρωθεί.

Εικ.24 τοποθέτηση ξύλινου σενάζ για την περίδεση του κτηρίου.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΓΕΝΙΚΑ

Η συμπλήρωση του έργου του πεζόδρομου και ποδηλατόδρομου κατά μήκος του ποταμού Αλυκού αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα της περιοχής του Σχεδίου, που θα πρέπει να αξιοποιηθεί κατάλληλα με την ολοκλήρωση του έργου.

Όσον αφορά τις ευκαιρίες για οργανωμένη άθληση, σημαντικό πλεονέκτημα της περιοχής αποτελούν οι νέες αθλητικές εγκαταστάσεις στην νότια πλευρά του οικισμού, που θα ενισχύσουν την παροχή ευκαιριών για άθληση στην περιοχή του Σχεδίου.

Η έλλειψη, ιδιαίτερα στο κέντρο του παλιού πυρήνα, ολοκληρωμένου δικτύου και πεζοδρόμων, καθώς και πλατειών ή ανοικτών χώρων, έστω μικρής κλίμακας, επηρεάζει αρνητικά τη διακίνηση, τις ευκαιρίες για κοινωνική συνάθροιση, και την απρόσκοπτη πρόσβαση των κατοίκων της γύρο περιοχής.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η σημασία του περιβάλλοντος και των διάφορων οργανωμένων και μη δημόσιων ανοικτών χώρων στην περιοχή αυτή είναι καθοριστικής σημασίας.

Βασικός στόχος του Σχεδίου είναι η ορθή διαχείριση των στοιχείων αυτών και η αποδοτική αξιοποίηση/αναβάθμιση τους, ώστε να αποτελούν βασικό παράγοντα για την αναβάθμιση της περιοχής.

Οι ανοικτοί δημόσιοι χώροι συμβάλλουν στην περιβαλλοντική αναβάθμιση του χώρου και αποτελούν τους βασικούς χώρους κοινωνικής επαφής, συλλογικών εκδηλώσεων και αυθόρμητων επιλογών.

Άλλος κύριος στόχος του Σχεδίου είναι η οργανική και λειτουργική σύνδεση του Αθλητικού κέντρου, και του δρόμου και ποδηλατόδρομου-πεζόδρομου, με τα δίκτυα πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων και πλατειών της ευρύτερης περιοχής του, ώστε να αποτελέσουν ένα ολοκληρωμένο σύστημα δημόσιων ανοικτών χώρων και χώρων για άθληση και αναψυχή.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Πολιτική του Σχεδίου στον τομέα αυτό είναι η όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη και έγκαιρη διαχείριση, διαμόρφωση /οργάνωση και σύνδεση των ανοικτών χώρων, ώστε να αποτελούν αναπόσπαστο και ουσιαστικό μέρος του Σχεδίου. Με βάση αυτή την πολιτική, το Σχέδιο προνοεί για τα ακόλουθα:

- (α) Δημιουργία νέου συστήματος ανοικτών δημόσιων χώρων, με καθορισμό νέων τέτοιων χώρων που κρίνονται σημαντικοί, λόγω της θέσης τους στον ιστό του οικισμού.
- (β) Απόδοση σε αυτούς συγκεκριμένων χρήσεων ή δραστηριοτήτων, ώστε να διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην περιοχή (χώροι υπαίθριων εκδηλώσεων, παιδότοποι κ.λπ.).
- (γ) Προώθηση της διαμόρφωσής τους μέσα από διάφορες διαδικασίες και ιεράρχηση προτεραιοτήτων.
- (δ) Διασφάλιση της απρόσκοπτης διακίνησης πεζών και ποδηλατιστών, και σύνδεση των χώρων μέσα από ένα ολοκληρωμένο δίκτυο πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων το οποίο θα συνδέεται με το δίκτυο πεζοδρόμων ποδυλατόδρομων Γερίου φτάνοντας μέχρι και την πανεπιστημιούπολη.
- (ε) Αξιοποίηση του αστικού ελεύθερου χώρου/πλατείας.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ

Οι βασικότεροι δημόσιοι και ιδιωτικοί χώροι της περιοχής του Σχεδίου είναι οι ακόλουθοι:

Η κοίτη του ποταμού Αλυκού, που αποτελεί βασικός πνεύμονας πρασίνου στην περιοχή, και προβλέπεται να διαμορφωθεί με πεζόδρομο /ποδηλατόδρομο και δενδροστοιχίες κατά μήκος αυτού.

Ουσιώδους σημασίας κρίνονται οι δημόσιοι ανοικτοί χώροι εντός του πυρήνα του χωριού στους οποίους καταλήγει το δίκτυο ποδηλατοδρόμων και πεζοδρόμων.

Ο νέος παιδότοπος του χωριού που προνοείται στο Σχέδιο, προς δημιουργία ενός οργανωμένου παιδικού πάρκου, που να προσφέρει διευκολύνσεις αναψυχής / ψυχαγωγίας για παιδιά, με

τοπιοτέχνηση . Η σημασία του χώρου είναι μεγάλη, τόσο για συμπλήρωση των οργανωμένων υπαίθριων χώρων παθητικής αναψυχής και άθλησης στην περιοχή.

Ο ελεύθερος χώρος πείσω από το Τουρκοκυπριακό σχολείο και δίπλα από το οικόπεδο 13 θα μετατραπεί σε υπέθριο θέατρο, που θα λειτουργήσει ως πόλος έλξης για διάφορες εκδηλώσεις και παραστάσεις, καθώς και για καθημερινή αναψυχή, σε συνδυασμό με πολιτιστικές διευκολύνσεις.

Ο ελεύθερος χώρος γύρω από τις εκκλησίες Άγιου Σωζομένου και Αγίου Μάμα, που θα διαμορφωθεί σε πλατεία ώστε να αποτελεί χώρο σύναξης και συνάθροισης , με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάδειξη της κάθε εκκλησίας.

Τέλος θα δημιουργηθούν ακόμη δυο μικρές πλατείες μια στον εξωτερικό χώρο του ασητηρίου και μια στο χώρο όπου βρίσκεται η βρύση.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ο μη δομημένος αυτός χώρος του πυρήνα αποκτά μέσα από το Σχέδιο συγκεκριμένους ρόλους και προορισμούς, ώστε να συμβάλλει με το υπόλοιπο δομημένο περιβάλλον στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου αστικού χώρου:

(i) Εξυπηρέτηση της διακίνησης, με ιδιαίτερη έμφαση στους πεζούς και ποδηλάτες.

Το Σχέδιο γενικά υιοθετεί το δίκτυο ποδηλατοδρόμων που εκπονήθηκε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος LIFE, το οποίο θα αξιολογείται από την Πολεοδομική Αρχή με βάση οποιαδήποτε νέα δεδομένα και ιδιαίτερες συνθήκες.

(ii) Σήμανση και ανάδειξη μνημείων, τα οποία πρέπει να είναι ορατά από απόσταση.

(iii) Λειτουργία ως πλατεία, όπου θα φιλοξενούνται συγκεντρώσεις/εκδηλώσεις, υπαίθριες δραστηριότητες (υπαίθρια αγορά/έκθεση, χώρος εστίασης μικρών παρακείμενων καφενείων, κ.λπ.).

ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Αγροτουρισμός /Αρχαιολογική και ιστορική έρευνα, γεωλογική έρευνα.

Η πολιτική του Σχεδίου έχει ως βασικούς στόχους και επιδιώξεις, την ανάπτυξη λειτουργιών που αφορούν την εκπαίδευση ειδικού τύπου, (Αρχαιολογική και ιστορική έρευνα, γεωλογική έρευνα) και την ανάπτυξη τουριστικού τύπου (Αγροτουρισμός και Αθλητικός Τουρισμός) ώστε να αυξηθεί το ενδιαφέρον για το χωριό και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ερήμωσης.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΙΟ ΠΑΝΩ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Δημιουργία ξενώνα αγροτουρισμού στο Αγρόκτημα που βρίσκεται στα Βόρεια του οικισμού.

Μετατροπή των κατοικιών που δεν τους έχει δοθεί άλλη χρήση σε ξενώνες για την φιλοξενία επιστημόνων και φοιτητών όπως γεωλόγους ,αρχαιολόγους κτλ.

Την δημιουργία αρχαιολογικού εργαστηρίου αποθηκών και γραφείων και το τμήμα αρχαιοτήτων και του Πανεπιστήμιου Κύπρου.

Ενοποίηση των αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων και μνημείων μέσα από την δημιουργία πεζοδρόμων ποδηλατοδρόμων που οδηγούν στους συγκεκριμένους χώρους.

Συνεργασία με τους αγρότες της γύρο περιοχής (Δάλι, Γέρι και Ποταμιά) για την ενημέρωση – εκπαίδευση των αγροτουριστών στα επαγγέλματα της γεωργίας και κτηνοτροφίας,
Δημιουργία χώρων και διαδρομών (μονοπάτια της φύσης) για την καλύτερη παρατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας του οικισμού.

Φιλοξενία ξένων αθλητικών ομάδων στις αθλητικές εγκαταστάσεις που θα δημιουργηθούν λόγω της αυξημένης ζήτησης και του κάλου κλίματος της Κύπρου.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Η βελτίωση των συνθηκών διακίνησης επισκεπτών και αγαθών στην περιοχή του Σχεδίου αλλά και γύρο από αυτήν, αποτελεί ουσιαστική παράμετρο.

Η κυκλοφοριακή πολιτική έχει ως βασικό στόχο την εξυπηρέτηση και τη σύνδεση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων καθώς και την ισόρροπη εξυπηρέτηση, από άποψη προσπελασιμότητας, από όλες τις περιοχές του Σχεδίου.

Το γεγονός ότι το υπάρχον οδικό δίκτυο της περιοχής του Σχεδίου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε αγροτικούς κυρίως δρόμους και χωματόδρομους αδυνατεί να εξυπηρετήσει αποτελεσματικά τόσο την περιφερειακή όσο και την εσωτερική τροχαία κυκλοφορία. Το κέντρο του πυρήνα εξυπηρετείται βασικά από χωματόδρομους.

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι τα σημαντικότερα προβλήματα στον τομέα της κυκλοφορίας είναι:

Η απουσία συστήματος βασικών δρόμων και η έλλειψη ιεράρχησης και ολοκληρωμένου σχεδιασμού του οδικού δικτύου με αποτέλεσμα τη μειωμένη κυκλοφορία .

(γ) Η δυσκολία προσπέλασης και διακίνησης στο κέντρο του πυρήνα, εξαιτίας των ακατάλληλων δρόμων.

Οι υποτυπώδεις δημόσιες συγκοινωνίες, η απουσία χώρου στάθμευσης και η έλλειψη πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων, που εμποδίζουν την ανάπτυξη μέσω διακίνησης φιλικών προς το περιβάλλον.

Η έλλειψη βασικής υποδομής, ειδικότερα στο κέντρο του πυρήνα, τόσο για τους πεζούς και ποδηλάτες (πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι, κ.λπ.).

ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η θεμελιώδης κυκλοφοριακή πολιτική του Σχεδίου αποσκοπεί στην ουσιαστική βελτίωση των συνθηκών και στην αύξηση των δυνατοτήτων και των επιλογών διακίνησης με όλα τα διαθέσιμα μέσα κυκλοφορίας για το σύνολο του πληθυσμού. Βασική επιδίωξη της κυκλοφοριακής πολιτικής είναι η ικανοποίηση των αναγκών διακίνησης, σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η κυκλοφοριακή πολιτική περιλαμβάνει μία σύνθετη και πολυδιάστατη δέσμη μέτρων πολιτικής που πρέπει να εφαρμόζεται ολοκληρωμένα και όχι αποσπασματικά.

Η κυκλοφοριακή πολιτική περιλαμβάνει τους ακόλουθους στόχους που αποτελούν ίσης σημασίας συστατικά ενός ενιαίου συνόλου:

(α) Αποδοτική εξυπηρέτηση της τοπικής κυκλοφορίας, και ουσιαστική βελτίωση της προσιτότητας της περιοχής, δίδοντας έμφαση στην εύκολη πρόσβαση πεζών και οχημάτων.

(β) Συμπλήρωση, ιεράρχηση και οργάνωση ενός σύγχρονου και αποδοτικού βασικού οδικού δικτύου, ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή τροχαία κυκλοφορίας με ασφάλεια, η διασφάλιση άνετης και ασφαλούς διακίνησης οχημάτων, πεζών και ποδηλατιστών.

Σύνδεση του δικτύου με τον νέο περιφερειακό δρόμο Λευκωσίας και τον Δήμο Γερίου.

Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και λειτουργικού δικτύου πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων.

Λειτουργική συσχέτιση του κυκλοφοριακού δικτύου με την κατανομή των χρήσεων γης και των βασικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων, με στόχο τη διασφάλιση ορθού συσχετισμού μεταξύ των δύο αυτών παραμέτρων, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Το οδικό δίκτυο της περιοχής του Σχεδίου αναπροσαρμόζεται και ιεραρχείται σε δρόμο πρωταρχικής σημασίας, ποδηλατοδρόμους και πεζόδρομους.

ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ.

Ο υφιστάμενος δρόμος αναβαθμίζεται σε δρόμο διπλής κατεύθυνσης με πεζοδρόμια και ποδηλατόδρομους θα συνδέεται με το υφιστάμενο οδικό δίκτυο της κοινότητας Ποταμιάς και θα ενωθεί με το οδικό δίκτυο Γερίου και τον περιφερικό δρόμο Λευκωσίας.

ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ

Οι πεζόδρομοι ποδηλατόδρομοι θα βρίσκονται κυρίως στον πυρήνα του χωριού.

Στην περιοχή του Σχεδίου θεωρείται αναγκαίο να υιοθετηθούν μέτρα τα οποία θα ενθαρρύνουν τη διακίνηση του κοινού με μέσα φιλικά προς το περιβάλλον, δεδομένου ότι οι εσωτερικές αποστάσεις είναι μικρού μήκους.

Για τις ανάγκες διακίνησης των πεζών και ποδηλατιστών προνοούνται τα πιο κάτω μέτρα πολιτικής:

Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και συνεχούς δικτύου πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων που θα συνδέει τον πυρήνα του χωριού με τις γύρο περιοχές και τα σημαντικά ιστορικά και αρχαιολογικά ευρήματα.

ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ

Για την αντιμετώπιση του σοβαρού προβλήματος της στάθμευσης, στο Σχέδιο προνοείται η δημιουργία κατάλληλου χώρου στάθμευσης, σε μικρή απόσταση από τον πυρήνα του χωριού.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ- ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Το θέμα της αναβίωσης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και του υφιστάμενου παραδοσιακού ιστού των πόλεων αποτελεί πλέον συμφωνημένη και εφαρμοσμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης που πρέπει να διαπνέει τον αστικό σχεδιασμό. Το αντικείμενο της διατήρησης σχετίζεται επίσης έμμεσα και με την περιβαλλοντική διαχείριση και τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης των πόλεων σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας.

Παρά το γεγονός ότι στον Άγιο Σωζόμενο έχει χαθεί μεγάλο ποσοστό του οικοδομικού όγκου θεωρείται αναγκαίο η αναστύλωση τουλάχιστον των οικοδομών που διαθέτουν ένα ικανοποιητικό ποσοστό πληροφοριών . Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η ανάδυξη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής αλλά και τις αστικής.

Το γεγονός ότι ο πυρήνας του Άγιου Σωζόμενου, συγκεντρώνει αξιόλογο αριθμό κτηρίων ιστορικής παραδοσιακής και αστικής αρχιτεκτονικής, προσδίδει στο Σχέδιο ιδιαίτερη σημασία.

Το δεδομένο αυτό δημιουργεί ιδιαίτερα για την περιοχή του Σχεδίου την ανάγκη για σωστή διασύνδεση της διατήρησης με τους υπόλοιπους τομείς του σχεδιασμού. Απαιτείται επίσης η εισαγωγή πρακτικών κατευθυντήριων γραμμών για τη συντήρηση των οικοδομών.

Η δυνατότητα καθοδήγησης της ένταξης νέων οικοδομών στον χώρο σε συνδυασμό με τη δυνατότητα αλλαγής χρήσης των παραδοσιακών οικοδομών, προσδίδουν ένα δυναμικό χαρακτήρα στην πολιτική της διατήρησης, διευρύνοντας αισθητά το πεδίο της (αναβίωσης, αρχιτεκτονική συνοχή, κ.λπ.). Με την προσέγγιση αυτή, αναμένεται να αποκατασταθεί

μεσοπρόθεσμα η φυσική / ιστορική ενότητα του χώρου, ώστε αυτός να γίνει αναγνώσιμος και ελκυστικός.

ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Τα Αρχαία Μνημεία καθορίζονται με βάση τον περί Αρχαιοτήτων Νόμο, οι πρόνοιες του οποίου διέπουν κάθε ανάπτυξη που αφορά συντήρηση, αποκατάσταση, αναστήλωση και οικοδομικές εργασίες σε Αρχαία Μνημεία ή γύρω από αυτά.

Ορισμένα Αρχαία Μνημεία σηματοδοτούνται στα επίσημα χωρομετρικά σχέδια με την ένδειξη «Α.Μ.».

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΕΡΓΩΝ- ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Η αποτελεσματική εφαρμογή ενός Σχεδίου συναρτάται άμεσα με τον χρόνο υλοποίησης των προνοιών του. Ιδιαίτερα στην περίπτωση ενός Σχεδίου Περιοχής για ένα παραδοσιακό πυρήνα, τα προβλεπόμενα έργα θα πρέπει να ιεραρχούνται και να υλοποιούνται σύμφωνα με προτεραιότητες και σαφή χρονοδιαγράμματα. Τυχόν αποτυχία στην υλοποίηση έργων δημιουργεί καθυστέρηση ή αναβολή των πρωτοβουλιών που ακολουθούν, και επιτείνει δραστικά τις διεργασίες υποβάθμισης και φθοράς του ζωτικού για το αστικό συγκρότημά χώρου του πυρήνα.

Η ιεράρχηση των έργων σύμφωνα με το επιθυμητό αποτέλεσμα, και η διαδοχή και διασύνδεση τους στον χώρο, διαμορφώνουν τις προτεραιότητες και φάσεις υλοποίησης. Το αποτέλεσμα είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, όπως η ορθή επιλογή και διαδοχή των φάσεων, η έγκαιρη πρόβλεψη και διαθεσιμότητα των δαπανών, αλλά και η παρακολούθηση και συντονισμός του προγράμματος που απαιτεί αποτελεσματικές δομές διαχείρισης.

Ο προγραμματισμός ενός έργου προϋποθέτει πέραν από τις ίδιες τις κατασκευές, αριθμό προεργασιών, όπως είναι τυχόν απαλλοτριώσεις, η εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης των

ιδιοκτητών / ενοίκων (π.χ. σε περίπτωση πεζοδρόμησης), κ.ά. Παράλληλα, αρκετά από τα έργα συνεπάγονται την αλλαγή χρήσης .

ΈΡΓΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Τα βασικά έργα προτεραιότητας, που συνάδουν με τις βασικές αρχές Ανάπλασης αναδιάρθρωσης και αναζωογόνησης της περιοχής του Σχεδίου, περιγράφονται με λεπτομέρεια στη συνέχεια.

Α' ΦΑΣΗ ΈΡΓΑ ΆΜΕΣΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Αναστήλωση των οικιών.

Β' ΦΑΣΗ ΈΡΓΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

- Ανακαίνιση του σχολείου, αποκατάσταση της βρύσης και διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου του ασκητηρίου.
- Διαμόρφωση οδικού δικτύου ήπιας κυκλοφορίας.
- Η δημιουργία ανοικτού χώρου πλατείας θα αποτελέσει πόλο έλξης και σημείο αναφοράς. Το έργο θα αποτελεί το κέντρο του έργου.
- Οι τοίχοι αντιστήριξης τις πλατείας θα κατασκευαστούν από σκυρόδεμα
- Πεζόδρομος/ ποδηλατόδρομο ποταμού Αλυκού.
- Υλικά : ο πεζοδρόμος /ποδηλατοδρόμος όπως και οι υπόλοιποι δρόμοι που δεν είναι στο κηρίος δίκτυο (κέντρο του χωριού) θα είναι στρωμένοι από πουρόχωμα (κονιορτοποιημένο πωρόλιθο).
- Βασικό δίκτυο ποδηλατοδρόμων.

Γ' ΦΑΣΗ ΆΛΛΑ ΈΡΓΑ

Το σχέδιο αφορά τη διαμόρφωση χώρων κατά μήκος του κεντρικού άξονα του χωριού.

Δύο είδη πλακοστρώσεων, ένα για τα πεζοδρόμια του κεντρικού δρόμου και άλλο για τους δρόμους εντός του χωριού.

Στο χωριό οι δρόμοι και η πλατεία θα είναι στρωμένοι με γκριζόμαυρους κυβόλιθους Γρανίτη 10*10*5 cm και μπετόν.

*(Οι **κυβόλιθοι** έχουν άριστη και εύκολη εφαρμογή σε κάθε χώρο. Δίνουν ασφαλή και συμπαγή αποτελέσματα .Είναι φυσικοί γρανίτες που κόβονται σε ειδικές πρέσες. Η συγκόλληση τους γίνεται με την χρήση λάσπης τσιμέντου.Οι **κυβόλιθοι** απορροφούν κραδασμούς και δίνουν μεγάλη αντοχή στη μηχανική πίεση.)*

Δενδροφυτεύσεις και αλλαγή καλλιέργειας συμφωνία με το Natura 2000.
Οδικός φωτισμός, συμπεριλαμβανομένου φωτισμού μικρού ύψους για τους ανοικτούς χώρους.
Καθιστικοί χώροι.
Εκτεταμένη τοπιοτέχνηση.
Κατασκευή μεγάλου χώρου στάθμευσης.

Δ΄ ΦΑΣΗ

Δημιουργία υπέθριου θεάτρου.
Κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων.
Ανέγερση αρχαιολογικού εργαστηρίου και εστιατορίου.

ΝΕΑ ΚΤΗΡΙΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

Το κτήριο του εστιατόριο βρίσκεται νοτιοδυτικά της εκκλησίας του αγίου Μάμαντος και σε μικρή απόσταση από το καφενείο (οικ. 66) το οποίο τοποθετείται προς Βορρά . Η θέση του εστιατορίου έχει ως στόχο την ανάδειξη των παραδοσιακών κτηρίων και μνημείων γι' αυτό και βρίσκεται σε απόσταση και σε μικρή εσοχή από τα υπόλοιπα κτήρια. Επίσης τοποθετείται παράλληλα με τον πεζόδρομο- ποδηλατόδρομο που περιβάλλει την πλατεία του χωριού. Το ύψος του κτηρίου δεν υπερβαίνει το ύψος των παραδοσιακών κτισμάτων η των μνημείων λόγω της θέσης του σε χαμηλότερο υψόμετρο από τα υπόλοιπα κτίσματα.

Σχηματικά το κτήριο αποκτά σχήμα T και αυτό λόγω της διάταξης των υπόλοιπων ορθογώνιων όγκων. Ο κάθε όγκος αποτελεί διαφορετική χρήση και ξεχωρίζει από την θέση και τις διαστάσεις του. Δηλαδή το κυρίως εστιατόριο το οποίο αποτελεί την αίθουσα σίτισης

αποτελείται από ένα ορθογώνιο όγκο μεγάλων διαστάσεων ο οποίος ξεχωρίζει στην όψη από το σχήμα του αλλά και μέσα από τις αναλογίες και την διάταξη των ανοιγμάτων .Στα Νότια αυτού του όγκου υπάρχει ένας μικρότερος όγκος ο οποίος αποτελεί τους χώρους υγιεινής ενώ ΝΔ στην πίσω μεριά του κτηρίου βρίσκεται ακόμη ένας μικρότερος όγκος ο οποίος αποτελεί των χώρο υγιεινής για τα ΑΜΕΑ. Στα δυτικά και πίσω από την αίθουσα σίτισης βρίσκεται η κουζίνα του εστιατορίου η οποία αποτελεί των δεύτερο μεγαλύτερο όγκο του κτηρίου και η οποία συνδέεται με την αίθουσα σίτισης μέσα από ένα στεγασμένο διάδρομο με δυο μεγάλα ανοίγματα στα δεξιά και τα αριστερά του στο τέρμα του όγκου της κουζίνας υπάρχει ένας μικρότερος όγκος ο οποίος στεγάζει τα ψυγεία και την αποθήκη του εστιατορίου.

Η θέση των ανοιγμάτων και οι αναλογίες τους ποικίλουν και αυτό γιατί τοποθετούνται σύμφωνα με την χρήση του κάθε χώρου και το σκοπό που εξυπηρετούν πχ τα ανοίγματα της αίθουσας σίτισης και συγκεκριμένα αυτά που βλέπουν προς την πλατεία έχουν μεγάλες διατάσεις για να προσφέρουν αερισμό και φωτισμό αλλά κηρίος για την παροχή θέας προς την πλατεία στα δυτικά της αίθουσας τα ανοίγματα είναι μικρά και ορθογωνικά και τοποθετημένα στο ύψος των τραπεζιών ώστε να προσφέρουν θέα.

Όσον αφορά τα ανοίγματα των χώρων υγιεινής αυτά είναι μικρών διαστάσεων για σκοπό αερισμού ενώ για το φυσικό φωτισμό υπάρχουν υψίκορμα παράθυρα και με γαλακτισμένο γυαλί ούτως ώστε να προσφέρουν φωτισμό αλλά όχι οπτική επαφή με το μέσα ή το έξω.

Η όψη του κτηρίου καθορίζεται από τα ανοίγματα ,τα προεξέχων δομικά στοιχεία πχ πλάκα οροφής τοιχίο και της εσοχές προεξοχές των υπόλοιπων όγκων και στοιχείων όπως οι χώροι υγιεινής και το στηθαίο της οροφής.

Επίσης ο φέρων οργανισμός του κτηρίου αποτελείται από εμφανές οπλισμένο σκυρόδεμα το οποίο πέραν από την στατικότητα του κτηρίου προσφέρει και στην αισθητική του. Επίσης το τοιχίο που προεξέχει στην κυρίως όψη είναι επενδυμένο με πέτρα της περιοχής.

Τα υλικά του κτηρίου πχ οπλισμένο σκυρόδεμα χρωματισμοί (λευκό επίχρισμα) και η επένδυση με πέτρα έχουν ως στόχο να έρθουν σε αντίθεση με τα παραδοσιακά ώστε να τονιστεί η διαφορά της σύγχρονης αρχιτεκτονικής από τη παραδοσιακή αναδεικνύοντας από κοινού την παραδοσιακή και σύγχρονη αρχιτεκτονική.

Εικ.25 Εξωτερική άποψη του εστιατορίου

Εικ.26 εσωτερική άποψη της αίθουσας εστίασης.

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Κτήριο αθλητικών εγκαταστάσεων

Το κτήριο των αθλητικών εγκαταστάσεων βρίσκεται ΝΑ του χωριού και σε μικρή απόσταση από αυτό διαθέτει χώρους υγιεινής και αποδυτήρια για άνδρες και γυναίκες χωρώ υγιεινής για ΑΜΕΑ και καφετέρια για την ξεκούραση των επισκεπτών.

Η θέση του κτηρίου δεν έχει κανένα αρνητικό αντίκτυπο όσον αφορά τον παραδοσιακό χαρακτήρα του χωριού γιατί βρίσκεται σε απόσταση από αυτό. Επίσης είναι σε κοντινή απόσταση από τον χώρο στάθμευσης και το δρόμο όπου υπάρχει άμεση πρόσβαση σε αυτό.

Το κτήριο έχει σχήμα ορθογώνιο με τούς επιμέρους όγκους που αφορούν κυρίως της λειτουργίες να ξεχωρίζουν μέσα από το ύψος και τα ανοίγματα. Η θέση των ανοιγμάτων και οι αναλογίες τούς διαφέρουν ανάλογα με την χρήση των χώρων στα οποία είναι τοποθετημένα. Για παράδειγμα στη κυρίως όψη του κτηρίου υπάρχουν τρία ανοίγματα ένα άνοιγμα ψιλό και ορθογώνιο που παρέχει φωτισμό στα αποδυτήρια, το δεύτερο είναι ορθογώνιο και μακρόστενο παρέχοντας φωτισμό και αερισμό στον διάδρομο που ενώνει τα αποδυτήρια με τη καφετερία το τρίτο αφορά το άνοιγμα της εισόδου και τετάρτων ένα κενό στο χώρο της καφετερίας το οποίο σφραγίζεται με τζαμαρία και αναδιπλούμενες γυάλινες πόρτες.

Όσον αφορά τη θέση του κτηρίου από το έδαφος το κτηρίου είναι ολίγων υπερυψωμένο και αυτό για αισθητικούς λόγους άλλα και για διαχωρισμό του κτηρίου από το φυσικό έδαφος η πρόσβαση γίνεται μέσα από σκαλιά και ράμπα για αναπήρους με σχετικά μικρή κλίση

Τα αποδυτήρια διαθέτουν χώρο για την προσωρινή φύλαξη των αντικείμενων και ντους για την προσωπική υγιεινή των αθλουμένων .

Ο φέρων οργανισμός του κτηρίου είναι από οπλισμένο σκυρόδεμα όπου σε κάποια σημεία είναι εμφανές σε μερικούς από τούς όγκους του κτηρίου επιχρίεται με λευκό επίχρισμα.

Για την περαιτέρω αισθητική και τον τονισμό των όγκων προεξέχουν δομικά στοιχεία όπως η πλάκα ενώ το παράθυρο του διαδρόμου τονίζεται από τα τοιχία και εξώστες μικρού βάθους που το περιβάλλουν. Η είσοδος του κτηρίου τονίζεται από την πύλη από οπλισμένο σκυρόδεμα και τα μεταλλικά κάγκελα που ενώνονται μαζί με τα υπόλοιπα δομικά στοιχεία του κτηρίου.

Εικ.27 Εξωτερική άποψη του κτηρίου των αθλητικών εγκαταστάσεων.

Εικ.28 Πρόταση αποδυτήριων

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Το αρχαιολογικό εργαστήριο βρίσκεται στο οικόπεδο ... και στα ανατολικά του οικόπεδου 50 όπου θα στεγάζεται το μουσείο ο χώρος του εργαστηρίου είναι ενιαίος ενώ διαθέτει χώρους υγιεινής για άνδρες και γυναίκες.

Η θέση του κτηρίου βρίσκεται στο βάθος του οικόπεδου και σε επαφή με το οικόπεδο 50. Ο λόγος για τον οποίο το κτήριο βρίσκεται στο βάθος του οικόπεδου είναι για να αναδεικνύετε πρώτα το παραδοσιακό κτίσμα του οικοπέδου 50 όπου στεγάζεται το μουσείο χωρίς να προσβάλλει τα γύρω κτίρια. . Επίσης είναι σε κοντινή απόσταση από τα γραφεία των αρχαιολόγων τα οποία στεγάζονται στο οικ. 50.

Το κτήριο είναι κατασκευασμένο από σύγχρονα δομικά υλικά και κυρίως από οπλισμένο σκυρόδεμα το οποίο είναι εμφανές σε κάποια σημεία και έρχεται σε αντίθεση με το λευκό επίχρισμα.

Τα ανοίγματα του κτηρίου είναι τοποθετημένα σύμφωνα με την χρήση του κάθε χώρου αλλά και για την παροχή αερισμού φωτισμού και θεάς. Επίσης είναι μερικώς υπερυψωμένο γι' αυτό και υπάρχει σύνδεση του εδάφους με το κτήριο μέσα από σκαλιά και ρόμπα για την μεταφορά των ευρημάτων. Τα προεξέχον δομικά στοιχεία (πχ τοιχεία, στηθαία και πλάκα) μαζί με το ξύλινο σκίαστρο συμβάλουν στην αισθητική του κτηρίου αλλά και στον τονισμό της διαφορετικής κατασκευαστικής περιόδου ξεχωρίζοντας έτσι από τα παραδοσιακά κτίσματα της περιοχής.

Εικ.29 Όψη Αρχαιολογικού εργαστηρίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΝΕΑΡΧΟΥ ΚΛΗΡΙΔΗ ΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Α' ΜΕΡΟΣ

LA MAISON RURALE DE CHYPRE (XVIIe & XXe siecle) ASPECTS ET TECHNIQUES DE CONSTRUCTION - Ioannis IONAS NICOSIE 1988-PUBLICATIONS DU CENTRE DE RECHERCHE SCIENTIFIQUE DE CHYPRE XII

ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΛΑΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΘΗΝΑ 1976 - ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΙΝΟΥ

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΛΙΘΟΚΤΙΣΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ – ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ -ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Collapse Mechanisms of non engineered Stone Masonry Buildings – Examples from Cyprus - Αργύρης ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ1, Κυριάκος ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ2, Ελένη ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ3 , Ιωάννης ΨΥΧΑΡΗΣ4

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΛΙΘΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ο ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙ. ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

<http://pesa.com.gr/files/ekpaideytikh%2008.pdf>

INTERNATIONAL CONFERENCE CYPRUS IN MEDIEVAL TIMES APLACE OF CULTURAL ENCOUNTER 6 -8 DECEMBER 2012, MUNSTER INSTITUT FUR INTERDISZIPLINARE ZYPERN-STUDIEN INSTITUT FUR BYZANTTINISTIK UND NEOGRAZISTIK WESTFALISCHE WILHLMS-UNIVERSITAT MUNSTER

HISTORIC MONUMENTS OF CYPRUSSTUDIES IN THE ARHEOLOGY AND ARCHITECTURE OF THE ISLAND WITH ILLSTRATIONS FROM MEASURED DRAWINGS AND PHOTOGRAPHS - GEORGE JEFFERY, FSA architect - CYPRUS PRINTED BY WILLIAM JAMES ARCHER GOVERNMENT PRINTER AT THE GOVERNMENT PRINTING OFFICE- NICOSIA 1928 (CORNEL UNIVERSITY LIBRARY)

CYPRUS-VENICE CULTURAL ROUTES - Cyprus Tourism Organisation, 2011 ISBN 978-9963-44-125-9

UNIVERCITY OF GLASGOW \Given, M. and Hadjianastasis, M. (2010)\ **Landholding and landscape in Ottoman Cyprus. Byzantine and Modern Greek Studies**, 34 (1). pp. 38- 60.\

ISSN 0307-0131 <http://eprints.gla.ac.uk/24865/> Deposited on: 08 March 2010 \Enlighten – Research publications by members of the University of Glasgow <http://eprints.gla.ac.uk>

AMERICAN EXPEDITION TO IDALION, CYPRUS 1973-1980 LAWRENCE E.STAGEER ANITA M.WALKER Project Directors and General Editors

THE ORIENTAL INSTITUTE OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO ORIENTAL INSTITUTE COMMUNICATIONS NO 24 Chicago- Illinois **THE EARLIEST PREHISTORY OF CYPRUS FROM COLONIZATION TO EXPLOITATION** American Schools of Oriental Research Archeological Reports Gloria London Number 05 Edited by Stuart Swiny Cyprus American Archaeological Research Institute Monograph Series, Volume 2 American Schools of Oriental Research • Boston, MA

Potamia-Agios Sozomenos (Chypre). La constitution des paysages dans l'Orient medieval In: Bulletin de correspondance hellénique. Volume 125, livraison 2, 2001. pp. 655-678. Nolween Lécuyer , Ludovic Decock , Monsieur Benoît Devillers , Véronique François , Gilles Grivaud, Demetrios Michaelides , Andréas Nicolaidès , Jean-Michel Saulnier , Bernard Simon , Robert Thernot Lucy Vallauri Catherine Vanderheyde

ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ-ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ & ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ-ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ –ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ- ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΜΑΡΙΑ ΑΝΑΝΙΑΔΟΥ-ΤΖΗΜΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΑΡΑΔΗΜΟΥ-ΓΕΡΟΥΛΜΠΟΥ – ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009 ISBN978-960-456-178-0. 9078604 561780

THE CAMBRIDGE ANCIENT HISTORY THIRD EDITION VOLUME II PART 2 HISTORY OF THE MIDDLE EAST AND THE AEGEAN REGIONc.1380-1000 B.C EDITED BY I.E.S. EDWARDS, C.J.CADD, N.G.L HAMMOND, E SOLLBERGER CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS 1975 ISBN 0 521 08691 4

Neufert Architects' Data, WILEY – BLACKWELL, ISBN 978-1-4051-9253-8 9 781405 192838

Μάθετε το AutoCad μέσα από Αρχιτεκτονικά παραδείγματα,,2^η Έκδοση, Γιαννης Κάππος. Copyright 2006 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΛΑ, ISMN 960-418-106-8

Α. ΧΑΡΟΚΟΠΟΥ –ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ 2^η ΈΚΔΟΣΗ,2003 Εκδόσεις "ΙΩΝ" Στέλλα Παρίκου & ΣΙΑ Ο.Ε ISBN 960-411-314-3

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ. Μελέτη ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ σε συνεργασία με τον ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ,έκδοση ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Λευκωσία Μάρτιος 1994

ART AND RELIGION IN THE CYPRIOTE MESAORIA: The View from Athienoy – Malloura Derek B. COUNTS Cahier du Centre d'Etudes Chypriotes 34,2004

New Perspectives on Household Archaeology Edited by Bradley J. Parker and Catherine P. Foster Winona Lake, Indiana Eisenbrauns 2012 © Copyright 2012 Eisenbrauns All rights reserved. Printed in the United States of America. www.eisenbrauns.com

STUDIES IN MEDITERRANEAN ARCHAEOLOGY VOL. xc BRONZE AGE TRADE IN THE MEDITERRANEAN Papers Presented at the Conference held at Rewley House, Oxford, in December 1989 Edited by N.H. Gale JONSERED 1991 PAUL ASTROMS FORLAG

Sapienza Università di Roma 6TH International Congress on the **Archaeology of the Ancient Near East Rome**, 5-10 May 2008 Papers

Πρώην Μικτά Χωριά στην Κύπρο: Αναπαραστάσεις του Παρελθόντος, του Παρόντος και του Μέλλοντος (Ερευνητική Έκθεση) ISBN: 978-9963-703-23-4

http://www.wwf.gr/images/pdfs/Svoronou_Symvoulidou_Kef3_EnallaktikesMorfesTourismou.pdf

Η αστική ανάπτυξη στον ευρωπαϊκό και ελληνικό χώρο – Παράδειγμα του ιστορικού κέντρου της Αθήνας

<http://dspace.lib.ntua.gr/handle/123456789/6100?locale-attribute=en>

Βιοκλιματικός Σχεδιασμός και κήπος

<http://www.cea.org.cy/TOPICS/EnergyEfficient/Bioklimatikos%20Sxediasmos%20kai%20Kipos%20final%20report.pdf>

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ / ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΡΙΩΝ (3) ΟΔΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΩΝ ΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΕΡΠΕΤΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟ

[http://www.moa.gov.cy/moa/icostacy/icostacy.nsf/All/33C8C5FF611D9A6FC22579AE003CF00C/\\$file/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%91%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CF%8E%CE%BD%20%CF%85%CF%80%CF%8C%CE%B3%CE%B5%CE](http://www.moa.gov.cy/moa/icostacy/icostacy.nsf/All/33C8C5FF611D9A6FC22579AE003CF00C/$file/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%91%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CF%8E%CE%BD%20%CF%85%CF%80%CF%8C%CE%B3%CE%B5%CE)

[%B9%CF%89%CE%BD%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD.pdf](#)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/0/7A331AA762927473C2257A2B002BEB56/\\$file/MP2012_130_01_01.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/0/7A331AA762927473C2257A2B002BEB56/$file/MP2012_130_01_01.pdf)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV ΣΥΝΟΨΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/0/5BC78A51999107F0C22578540027DCAF/\\$file/Pararthima_IV.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/0/5BC78A51999107F0C22578540027DCAF/$file/Pararthima_IV.pdf)

ΙΟΥΛΙΟΣ 2011 Πρόγραμμα Βιοκλιματικών Αναβαθμίσεων Δημόσιων Ανοικτών Χώρων ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ

http://www.cres.gr/kape/Scientific_Guide_19_7.pdf

Τα είδη δομικού λίθου που παράγονται και χρησιμοποιούνται σήμερα στην Κύπρο

[http://www.moa.gov.cy/moa/gsd/gsd.nsf/All/1C35562F293D1DB2C22572FA0031A68A/\\$file/LITHOS_Chr_Hadjig.pdf?OpenElement](http://www.moa.gov.cy/moa/gsd/gsd.nsf/All/1C35562F293D1DB2C22572FA0031A68A/$file/LITHOS_Chr_Hadjig.pdf?OpenElement)

TRADITIONAL ENVIRONMENT, CULTURE, and CONSERVATION: THE CASE OF KORUÇAM VILLAGE- CYPRUS

<http://cipa.icomos.org/fileadmin/template/doc/antalya/195.pdf>

<http://www.cypriotstudies.org/perilipseis/mesaiwniko.pdf>

REDISCOVERY OF THE COURTYARD, AS A MAJOR INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE

Yiorgos Hadjichristou¹ Dept. of Architecture, University of Nicosia, 31 Michail Yiorgalla, 2409 Nicosia CYPRUS– hadjichristou.y@unic.ac.cy

<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/6122>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ	4
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ.....	4
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	4
ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ 2 500 – 1 050 π.Χ.	4
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ	5
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ, ΑΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ	6
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1963-1964	7
ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	9
ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	10
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	11
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ –ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ	11
ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	11
ΆΛΛΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ	12
ΜΝΗΜΕΙΑ	12
ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	17
ΧΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	18
ΠΑΝΙΔΑ	19
ΓΕΩΛΟΓΙΑ	22
ΥΔΡΟΛΟΓΙΑ	23
ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	24
ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	24
ΤΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΟΜΗΣΕΙΣ	24
ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ	26
ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ	26
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ/ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ	26
ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ	28
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ.....	37
ΑΡΧΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ.....	40
ΔΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	40

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ	41
ΕΜΦΑΝΗΣ ΛΑΞΕΥΤΗ ΠΕΤΡΙΝΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ	41
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΗΣ ΛΙΘΟΔΟΜΗ	41
ΩΜΟΠΛΙΝΘΟΔΟΜΕΣ	41
ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ	42
ΝΕΑ ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ Η ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ	42
ΚΑΜΑΡΕΣ	42
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ	42
ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ	42
ΝΕΕΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	43
ΑΝ ΕΠΙΧΡΙΣΤΕΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	43
ΟΡΟΦΕΣ	43
ΜΟΡΦΗ ΣΤΕΓΗΣ	43
ΑΠΟΛΗΞΕΙΣ	43
ΒΟΛΙΤΖΙΑ	44
ΞΥΛΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	44
ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΡΤΟΠΑΡΑΘΥΡΑ	44
ΦΥΛΛΑ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ	44
ΔΑΠΕΔΑ – ΚΑΤΩΦΛΙΑ	44
ΔΑΠΕΔΑ	44
ΚΑΤΩΦΛΙΑ	45
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ	45
ΝΕΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ	45
ΝΕΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΛΙΜΑΚΟΣΤΑΣΙΟ	45
ΠΑΓΚΟΙ ΚΟΥΖΙΝΑΣ	46
ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ	46
ΝΕΕΣ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ	46
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ/ΠΕΡΙΤΕΙΧΙΣΜΑΤΑ	47
ΑΥΛΗ	47
ΔΕΝΤΡΑ ΣΤΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΥΛΕΣ	47
ΞΗΡΟΛΙΘΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	47
ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ	47
ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	48

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ.....	50
ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ	50
ΓΕΝΙΚΑ	50
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	50
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	51
ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ	51
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΩΡΟΣ	52
ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ.....	53
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΙΟ ΠΑΝΩ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	53
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ	53
ΓΕΝΙΚΑ	53
ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	54
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΟΛΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ	55
ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ	55
ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ	55
ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ	56
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ- ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.....	56
ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ	56
ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ	57
ΕΦΑΡΜΟΓΗ	57
ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΕΡΓΩΝ- ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ.....	57
ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ	57
ΈΡΓΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	58
Α΄ ΦΑΣΗ ΈΡΓΑ ΆΜΕΣΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.....	58
Β΄ ΦΑΣΗ ΈΡΓΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	58
Γ΄ ΦΑΣΗ ΆΛΛΑ ΈΡΓΑ	58
Δ΄ ΦΑΣΗ.....	59
ΝΕΑ ΚΤΗΡΙΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ.....	59
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ	59
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	62
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65